

Taloussuunnitelman 2017 – 2020 laadintaohjeet

SISÄLLYSLUETTELO

1. Taloussuunnitelman 2017 - 2020 valmistelun lähtökohdat	1
1.1 Yleiset talousnäkymät	1
1.2 Taloussuunnitelman laadinnan lähtökohdat	2
1.3 Talousarvion ja – suunnitelman laadintaa sekä seurantaan koskeva lainsäädäntö	2
1.4 Toimintaympäristö.....	4
1.5 Riskienhallintasuunnitelman päivitys	4
2. Talousarvion ja sitovien tavoitteiden laadintaprosessin aikataulu	5
2.1 Keskeiset päivämäärät	5
2.2 SAP järjestelmän siirto- ja päivitysprojekti 2016	8
3. Valtuustokauden 2013–2017 strategian toteuttaminen.....	8
3.1 Vantaalaisen strategiatyön malli	8
3.2 Toimialojen tavoitteet.....	9
3.3 Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset.....	10
3.4 Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteet 2015–2017	11
3.5 Itsearviointien tulokset	11
3.6 Yhteenveto toimialojen käyttötalousosan sisällöstä	12
4. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu	12
4.1 Palveluverkkosuunnittelun tavoitteet	12
4.2 Vantaan palveluverkon suunnittelutiedot	13
5. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laadintaohje 2017 – 2020	13
6. Taloussuunnitelman 2017–2020 laadinta ja perustelut	15
6.1 Toiminta ja talous	15
6.2 Käyttötalousosan sisältö	15
6.3 Talousarvion tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	16
6.4 Käyttötalouden budjetointiohjeet	17
6.4.1 Toimintatuotot	17
6.4.2 Valmistus omaan käyttöön.....	17
6.4.3 Toimintamenot.....	17
6.4.4 Sisäiset vuokrat.....	20
6.4.5 Projektien budjetointi	21
6.4.6 Suunnitelman mukaiset poistot	21
6.4.7 Arvonlisävero.....	22
6.4.8 Taloussuunnitelmavuosien budjetointi	22
6.4.9 Toimialojen taloussuunnitelmien tarkistaminen.....	22
7. Liikelaitokset	23
8. Konserni kunnan talousarviossa.....	23
8.1 Konsernin vastuut ja veloitteet.....	24
8.2 Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet	24
9. Investoinnit	25
9.1 Investointiosan valmistelu	25
9.2 Investointiosan hankeryhmät.....	26
9.3 Toimitilainvestointien valmistelu	27
9.4 Tietojärjestelmäinvestointien sekä tietohallinnon palvelukeskuksen käyttötalouden talousarvioesityksen valmistelu	27
9.4.1 Tietojärjestelmä investoinnit	27
9.4.2 Käyttötalous	28
9.4.3 Tietohallinto Talousarvioesityksen valmistelun aikataulu	28
10. Budjetointijärjestelmä	29
10.1 Järjestelmän rakenne.....	29
10.2 Suunnitteluhierarkian ylläpito	29
10.3 Talousarvioprosessin päävaiheet taloussuunnittelujärjestelmän näkökulmasta:.....	30

11. Taloussuunnitelmakirjan materiaalien toimittaminen	30
12. Liitteet	30

Lisätietoja:

- Luku 3: Christa Salovaara-Karstu 09 839 22144 ja Antti Torkkeli 09 839 23313
- Käyttötalousosa: Pia Ojavuo 09 839 23787, Teija Oras 09 839 23929
- Sisäisen vuokran budjetointi: Ritva Laasonen 09 839 22306
- Käyttäjäpalvelujen (ateria-, siivous-, vahtimestari- ja turvallisuuspalvelut) budjetointi:
Markus Nieminen 09 839 23100 ja Maiju Jäppinen 09 839 29283
- Palveluverkkosuunnittelu ja palvelukartat: Kirsi Vatén 09 839 22178
- Toimitilainvestoinnit sekä investointien käyttötalousvaikutukset: Risto Adler 09 839 29170
- Tietojärjestelmähankkeet: Jonna Engblom 09 839 22733
- SAP budjetointijärjestelmä: Kimmo Puranen 09 839 28525

1. Taloussuunnitelman 2017 - 2020 valmistelun lähtökohdat

1.1 Yleiset talousnäkymät

Valtiovarainministeriön kevään 2016 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen kansantalous kasvoi viime vuonna 0,5 % kolmen taantumavuoden jälkeen. Vaimean kasvun lähteinä olivat viime vuoden alussa vienti ja kulutus ja loppuvuodesta eritoten investoinnit. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvana vuonna 0,9 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lähivuosien taloudellista kasvua kannattelevat etupäässä yksityinen kulutus ja investoinnit. Ennusteessa ei ole otettu huomioon mahdollisen yhteiskuntasopimuksen vaikutuksia.

Maailmantalouden ja kaupan kasvunäkymät ovat vaatimattomat. Kiinan talouden kasvunäkymät ovat edelleen heikentyneet, Kiinan alentunut raaka-aineiden kysyntä heijastuu etenkin kehittyviin talouksiin. Venäjän talous supistuu edelleen, maan kasvupotentiaalia alentaa talousjärjestelmän toimimattomuus. Euroalueella on käynnistynyt maltillinen, noin kahden prosentin vuosittainen kasvu. Keskuspankkien rahapolitiikka on kasvua tukevaa ja Euroopan keskuspankki tulee pitämään ohjauskorot historiallisen alhaisina koko ennustejakson 2016–2018 ajan.

Ansiotasonkehitys on tärkeä varsinkin kotimaisen kustannuskehityksen ja sen myötä kilpailukyvyn kannalta. Nimellisansiot nousevat ennusteperiodin aikana noin prosentin verran vuosittain. Tänä vuonna Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 0,9 %. Maltillisen kasvun taustalla on etupäässä investointien suotuista kehitys. Yksityisten investointien ennustetaan kasvavan 5,8 % ja kasvu on laajapohjaista, erityisesti rakennusinvestoinnit lisääntyvät. Tänä vuonna kotitalouksien reaalityulojen kasvu nopeutuu ja yksityinen kulutus lisääntyy prosentilla.

Vuoden 2017 kasvuksi ennustetaan 1,2 %. Kasvun taustalla on edelleen investointien suotuista kehitys ja yksityinen kulutus. Vuonna 2018 talouskasvuksi ennustetaan 1,2 %. Kokonaiskuva vuosista 2016–2018 on talouskasvun kannalta vaisu. Syynä alhaiseen kasvuun on se, että viennin kehitys jää koko periodin ajan heikoksi.

Ennuste kuluvan vuoden inflaatioksi on 0,3 %, eli kuluttajahintojen odotetaan pysyvän lähes viime vuoden tasolla. Inflaatiota hidastaa etenkin raakaöljyn hinta, myös elintarvikkeiden hinnat ovat alentuneet kaupan kilpailutilanteen kiristymisen myötä. Vuonna 2017 inflaatiosi ennustetaan 1,3 ja vuodelle 2018 1,8.

Kokonaistaloudelliset ennusteet

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BKT, määrän muutos	-0,7	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
Palkkasumman muutos	0,7	0,8	1,5	1,4	1,5	1,9	2,3
Ansiotasoindeksin muutos	1,4	1,2	1,2	1	1,2	1,6	2
Työttömyysaste	8,7	9,4	9,3	9	8,7	8,4	8,1
Kuluttajahintojen muutos	1	-0,2	0,3	1,3	1,5	1,7	1,8

Lähde: Vuodet 2014–2015 Tilastokeskus, vuosien 2016–2020 ennusteet VM 14.4.2016

Kuntatalouden kehitysnäkymät

Kevään 2016 julkisen talouden suunnitelman (JTS) yhteydessä laadittiin Kuntatalousohjelma 2017–2020. Laadittu ohjelma täydentää syksyllä 2015 Juha Sipilän hallituksen ensimmäisen julkisen talouden suunnitelman yhteydessä laadittua kuntatalousohjelmaa.

Lähivuosina kuntatalouden näkymät arvioidaan vaikeaksi. Toimintamenojen kasvupaine pysyy tulevina vuosina suurena, sillä palvelutarvetta kasvattaa väestön ikärakenteen muutos, lisääntynyt maahanmuutto ja heikko työmarkkinatilanne. Yleisestä talouskasvusta ei ole odotettavissa vetoapua kuntataloudelle tarkastelukaudella. Heikko työmarkkinatilanne vaikeuttaa kuntatalouden tilaa heikentämällä verotulojen kasvua ja pitämällä kuntien työmarkkinatukimenot korkealla. Hitaan talouskasvun vuoksi kuntatalouden verotulojen kasvu on jäämässä vaimeaksi ja edellisen ja nykyisen hallituksen valtionosuusleikkaukset jatkuvat. Kuntien ja kuntayhtymien velkamäärä jatkaa kasvua, lainakanta oli vuoden 2015 lopussa 17 miljardia euroa.

Hallitus asetti syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa kuntataloudelle rahoitusasemataavoitteen; kansantalouden tilipidon mukaisesti kuntatalous saisi olla vuonna 2019 korkeintaan $\frac{1}{2}$ prosenttia alijäämäinen. Rahoitusasemataavoitteen saavuttamiseksi hallitus on asettanut kuntataloudelle sitovan euromääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä kuntatalouden toimintamenoihin aiheutuva painetta. Syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa toimenpiteiden nettovaikutus oli 520 milj. euroa kuntatalouden toimintamenoja alentava vuonna 2019. Kevään 2016 julkisen talouden suunnitelmassa menorajoitteessa on otettu uusina toimina huomioon toisen asteen ammatillisen koulutukset yksikköhinnan alentaminen sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikkojen lisäys. Muutosten jälkeen menorajoite on vuoden 2019 tasolla -770 milj. euroa. Menorajoitteen lisäksi on päätetty, että kunnille ei anneta uusia lakisääteisiä tehtäviä tai velvoitteita, ja mikäli niitä asetetaan, korvataan ne lisäämällä valtionapuja, karsimalla samassa yhteydessä kuntasektorin muita tehtäviä tai mahdollistetaan maksutulojen korotukset.

Hallituksen toimenpiteiden yhteisvaikutus on 0,7 miljardia euroa kuntataloutta vahvistava vuoden 2019 tasolla, mikäli kunnat toteuttavat toimenpiteet täysimääräisesti. Osa kunnista on jättänyt toteuttamatta hallitusohjelmassa päätettyjä toimenpiteitä. Hallitus päättää kevään 2017 kehysriihessä toteutumattomien säästöjen korvaamisesta esimerkiksi säätämällä kuntien sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuille vähimmäismaksurajat, päättämällä muista säästöistä tai tulonlisäyksistä kuten kiinteistöveroprosenttien alarajojen nostosta.

Kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta muun muassa rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Investointien priorisoinnilla, oikealla ajoituksella ja laadukkaalla toteutuksella on suuri merkitys kuntatalouden sopeutuksessa.

1.2 Taloussuunnitelman laadinnan lähtökohdat

Valtuustokauden strategia sekä valtuuston 15.6.2015 hyväksymä strategian väliarviointi ovat taloussuunnitelman 2017–2020 laadinnan keskeinen lähtökohta.

Taloussuunnitelman laadinnan toinen keskeinen lähtökohta on talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma, sekä sille kehyspäätöksen yhteydessä 8.6.2015 hyväksytyt jatkotoimenpiteet 2015–2017. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteet vuosille 2015–2017 sisällytetään vuoden 2017 kehykseen ja taloussuunnitelmaan ja niiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

1.3 Talousarvion ja – suunnitelman laadintaa sekä seuranta koskeva lainsäädäntö

Eduskunta hyväksyi 13.3.2015 uuden kuntalain ja tasavallan presidentti vahvisti lain 10.4.2015. Uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan 1.5.2015 kesken kuntien valtuustojen toimikauden. Useita säännöksiä sovelletaan vasta 1.6.2017 lukien, jolloin vuoden 2017 kuntavaaleissa valitun valtuustoon toimikausi alkaa. Siihen saakka noudatetaan vastaavia vuoden 1995 kuntalain säännöksiä.

Kuntalain mukaan kunnan on laadittava kuntastrategia, jossa päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista ja joka ohjaa taloussuunnitelman ja talousarvion laatimista. Talousarvion- ja taloussuunnitelman tulee siten uudistetun kuntalain mukaan kytkeytyä entistä paremmin kuntastrategiaan. Kuntalain kokonaisuudistuksessa painotetaan yleisesti kuntakonsernin kokonaisuutta. Tavoitteena on

omaksua kokonaisvaltaisempi näkökulma kunnan toimintaan, jolloin myös taloudellisen tilanteen arvioimisessa tulisi näkyä peruskunnan talouden lisäksi nykyistä paremmin kunnan toiminta ja vastuut kuntakonsernina ja kuntayhtymissä.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitoon turvataan. Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla mahdollinen alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot ja siinä osoitetaan miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toimielin ei saa ylittää talousarviossa sille asetettua määrärahaa. Muutoksista talousarvion sitoviin eriin päättää valtuusto, muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana.

Talousarviossa esitettyjen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista seurataan vuosikolmanneksittain kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle laadittavissa osavuosikatsauksissa. Lisäksi taloussuunnittelu kokoa kuukausittain talousraportin kaupungin johdolle ja kaupunginhallitukselle (sis. kaupunki-, toimiala- ja tulosaluetasot). Kuukausiraportoinnin aikatauluista ja erityisistä raportoinnissa huomioitavista asioista tiedotetaan Avaimessa sekä SAP-portaalin etusivulla.

Kuntalain 113 § mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Talousarvion toteutumisvertailu antaa tietoja kunnan varainkäytöstä kunnan päättäjille, asukkaille ja sidosryhmille. Toteutumisvertailu toteutetaan sillä tarkkuustasolla, jolla valtuusto on määrärahat ja tuloarviot eri toimintoille hyväksynyt. Kunnan tilinpäätöksestä säädetään kirjanpitolain lisäksi kuntalaissa. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Toimialojen toiminnan lähtökohtana ovat avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaate ja avoimien rajapintojen käyttö. Toimintaa kuvaavat tiedot avataan julkisiksi siltä osin kuin tietosuoja- ym. lait sen sallivat. HRI (Helsinki Region Infoshare) -palvelussa on avattu kaupungin ostolaskut vuodesta 2012 alkaen sekä tilinpäätökset, talousarviot ja investointisuunnitelmat vuodesta 2011 alkaen. Toimialat edistävät omalta osaltaan palveluja koskevien tietojen avaamista HRI-palvelussa. Kaupungin ostolaskutiedot avataan jatkossa vuosittain keväällä tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittäminen Vantaan kaupungin päätöksenteossa ja palveluissa valtuustokaudella 2013–2017

Vantaan kaupunki on sitoutunut strategiassaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen päätöksenteossa ja palveluissa. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittavat sitä, että päätöksenteossa ja palveluissa kiinnitetään huomiota sukupuolten tasa-arvon ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuuden (ikä, alkuperä, kieli, vakaumus jne.) toteutumiseen tasa-arvolain (609/1986) ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) vaatimalla tavalla. Oman toiminnan syrjimättömyyden lisäksi viranomaisten tulee edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kaikessa toiminnassaan.

Kaupunkitasoisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman ajantasaistaminen on käynnissä asukaspalveluissa ja uusi suunnitelma hyväksyttäneen kaupunginhallituksessa vuoden 2016 lopulla. Siihen saakka linjatukset ja ohjeet löytyvät suunnitelmasta Työkirja tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, sekä kaupunginhallituksen päätöksestä 11.2.2013 § 22.

1.4 Toimintaympäristö

Väestöennuste

Väestöennuste laaditaan vuosittain. Sitä tehtäessä otetaan huomioon edellisten vuosien väestökehitys ja arvioidaan tulevan kehityksen suuntaa. Koko kaupungin tasolla ennuste ulottuu vuoteen 2045 ja kaupunginosatasolla vuoteen 2026. Väestöennuste valmistuu sen jälkeen, kun kaikki vuotta 2015 koskevat väestörakenne- ja väestömuutostiedot on saatu Tilastokeskuksesta.

Väestöennuste antaa kehitysnäkymän, jonka avulla toimialat voivat mitoittaa palvelunsa ja niiden vaatimat kustannukset kaupungin taloussuunnitelmassa ja varautua myös suunnitelmaa pidemmällä aikavälillä väestörakenteessa ja -määrässä tapahtuvien muutosten edellyttämiin kustannusmuutoksiin. Väestöennuste on käytettävissä kesäkuussa osoitteessa:

http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/vaesto_ja_ennuste

Vuoden 2016 talousarviota ja vuosien 2017–2020 taloussuunnitelmaa laadittaessa otetaan lisäksi huomioon kunnassa asuvan vieraskielisen väestön määrä, ikärakenteen ja kieliryhmittäisen rakenteen kehitys siten kuin se on ennustettu "Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2015–2030" -raportissa. Raportti on käytettävissä samassa osoitteessa kuin yleinen väestöennustekin.

1.5 Riskienhallintasuunnitelman päivitys

Vantaan kaupungissa riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta, aiheuttaa henkilövahinkoja tai omaisuuteen kohdistuvia menetyksiä tai vaikuttaa negatiivisesti organisaation julkisuuskuvaan sekä maineeseen. Merkittävimmiksi tunnistetuille tai muutoin toiminnan kannalta keskeisille riskeille määritetään hallintatoimenpiteet ja toimenpiteiden toteutukselle vastuutahot sekä aikataulutus. Toimenpiteiden toteutusta tulee seurata ja arvioida onko niillä saavutettu haluttu vaikutus riskin merkittävyyteen.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjeen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteista Vantaan kaupunkikonsernissa 2.3.2015. Ohjeessa kuvattuja periaatteita noudatetaan Vantaan kaupungin riskienhallinnassa. Tavoitteena on varmistaa, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintamalleja sovelletaan yhtenäisin perustein koko organisaatiossa.

Vantaan kaupungissa riskit jaetaan strategiaan, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa on huomioitava, että osa riskeistä on kaupunkikonsernin ulkopuolelta tulevia (esimerkiksi toimintaympäristöstä johtuvia), mutta edellä mainittujen lisäksi on tärkeää tunnistaa myös organisaation sisäiset riskit.

Riskienhallintasuunnitelman laatiminen tulee toteuttaa vähintään tulosaluetasolla. Toimialan riskienhallintasuunnitelma pohjautuu sen tulosaluueiden laatimiin riskien arviointeihin, joista tunnistetaan organisaation toiminnan ja tavoitteiden kannalta olennaisimmat ja merkittävimmät riskit.

Riskienhallintasuunnitelman ajantasaisuus tarkastetaan kaksi kertaa vuodessa alempana olevan aikataulun mukaisesti. Aiemmin tunnistetut riskit arvioidaan tässä yhteydessä uudelleen ja erityisesti pyritään arvioimaan, onko jo toteutetuilla riskienhallintatoimenpiteillä saavutettu haluttu vaikutus riskin merkittävyyteen.

Mikäli uudelleen arvioinnissa riski osoittautuu edelleen merkittäväksi, tulee pohtia, ovatko määritetyt riskienhallintatoimenpiteet riittäviä ja tarkoituksenmukaisia.

Kaupunkikonsernin tulosalueet raportoivat tunnistamistaan ja arvioimistaan riskeistä organisaationsa johdolle käyttäen tähän laatimaansa riskienhallintasuunnitelmaa. Toimialan ja liikelaitoksen johto käsittelee, arvioi sekä laatii näiden tietojen perusteella arvion organisaatioonsa kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä.

Toimiala- ja liikelaitostasoinen riskienhallintasuunnitelma toimitetaan kaupungin riskienhallintapäällikölle (heikki.t.kangas@vantaa.fi).

- 13.5.2016 mennessä toimitetaan kevätkaudella päivitetty toimiala- ja liikelaitostasoinen riskienhallintasuunnitelma
- 2.12.2016 mennessä toimitetaan syyskaudella päivitetty toimiala- ja liikelaitostasoinen riskienhallintasuunnitelma sekä arvio riskienhallinnassa onnistumisesta ja selonteko organisaation sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä

Yllä mainitut raportit käsitellään kaupungin riskienhallinnan ohjausryhmässä ja näiden tietojen perusteella laaditaan vuosittain arvio kaupunkiin ja sen toimintaan kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä. Keskeisimmät johtopäätökset esitetään vuosittain tilinpäätöksessä.

2. Talousarvion ja sitovien tavoitteiden laadintaprosessin aikataulu

2.1 Keskeiset päivämäärät

Alla on listattu taloussuunnitelman 2017–2020 laadintaprosessin keskeiset päivämäärät ja vuosikello kuvas-
sa 1. Yksityiskohtainen listaus prosessin valmisteluajataulusta on liitteessä 1.

Kaupunginvaltuuston iltakoulu; toimintaympäristöanalyysit, suurten infra- hankkeiden loppuraportti	31.3.2016
Toimialojen kehysneuvottelut	
Sivistystoimen kehysneuvottelu	1.4.2016
Konserni- ja asukaspalvelut kehysneuvottelu	30.3.2016
KJ toimialan kehysneuvottelu	31.3.2016
Maankäytön kehysneuvottelu	30.3.2016
Sosiaali- ja terveystoimen kehysneuvottelu	5.4.2016
Kaupunginhallitus; Taloussuunnitelman laadintaohje	18.4.2016
Kaupunginvaltuuston seminaari	12-13.5.2016
Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelu	23.5.2016
Kaupunginhallitus; kehys ja sitovat tavoitteet	6.6.2016
Toimialojen budjettineuvottelut	
Sivistystoimen budjettineuvottelu	30.8.2016
Sosiaali- ja terveystoimen budjettineuvottelu	31.8.2016
KJ toimialan budjettineuvottelu	6.9.2016

Maankäytön budjettineuvottelu	6.9.2016
Konserni- ja asukaspalvelujen budjettineuvottelu	7.9.2016
Kaupunginvaltuuston seminaari	8.9.2016
Lautakuntakäsittelyt vko 37	12.9.2016
Toimielimen talousarvioesityksen tekstit ja tunnusluvut sekä talousarviokirjan investointiosan materiaalit taloussuunnittelun	16.9.2016
Kaupunginvaltuuston iltakoulu	22.9.2016
Kaupunginjohtajan esityksen julkistaminen (YTR, lehdistö, TS info1)	17.10.2016
TS info 2; toimialojen TS esitykset	18.10.2016
Valtuustoryhmät palauttavat talousarviota koskevat selvityspyynnöt	20.10.2016
Toimialojen vastaukset selvityspyyntöihin julkaistaan Extranetissä	25.10.2016
Valtuustoryhmät palauttavat muutosesitykset talousarvioon (korilista)	27.10.2016
Koonti muutospyyntöistä lähetetään neuvottelijoille	28.10.2016
Valtuustoryhmien välinen TS -neuvottelu	31.10.2016
Kaupunginvaltuusto; TS 2017–2020 päätös	14.11.2016
Käyttösuunnitelmien ltk-esitykset valmiina BI taloussuunnittelujärjestelmässä	18.11.2016
SAP-järjestelmien versionvaihdon toteutus, käyttökato	26.11-8.12.2016
Käyttösuunnitelmat käsitelty lauta- ja johtokunnissa	31.12.2016

2.2 SAP järjestelmän siirto- ja päivitysprojekti 2016

SAP järjestelmien siirto- ja päivitysprojekti aloitettiin vuoden 2016 alusta. Siirtoprojektissa sovellukset, tietokanta ja integraatiot siirretään uudelle alustalle eikä SAP -sovelluksiin tehdä muutoksia. Taloussuunnittelu testaa siirron SAP testiympäristössä. Alustan vaihto vaatii käyttökätkön, joka alkaa pe 22.4. klo 15 ja päättyy 26.4. klo 8. Talousarvion- ja suunnitelman valmistelu toteutetaan kevään aikana normaalisti nykyisellä järjestelmällä.

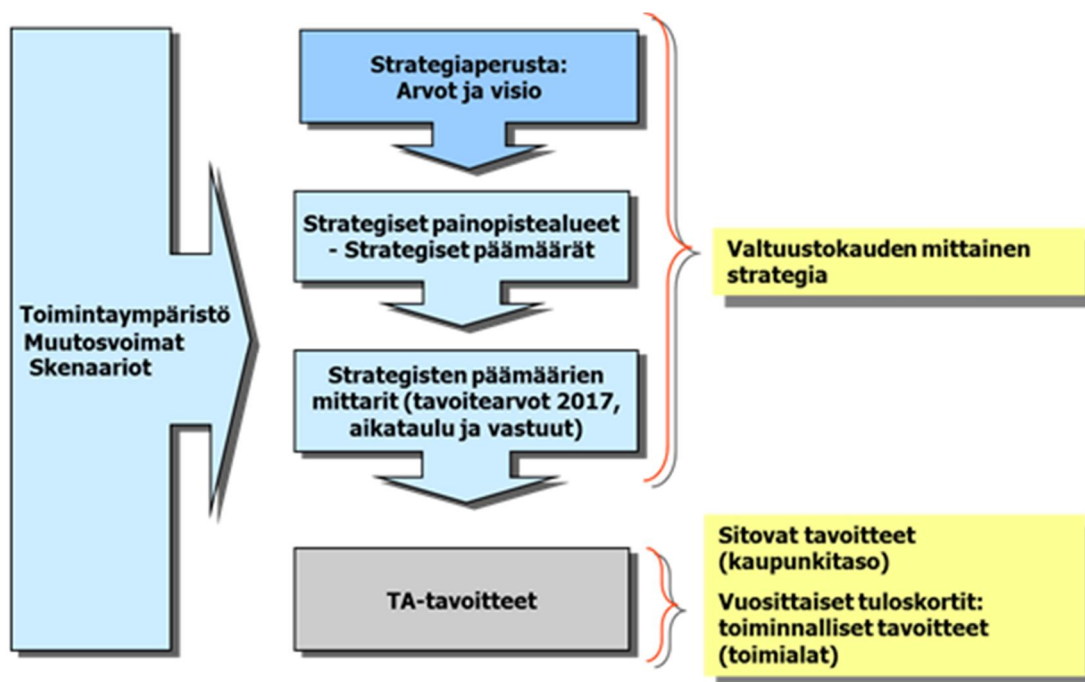
Syksyllä 2016 toteutetaan SAP päivitysprojekti, jossa vaihdetaan SAP järjestelmän versio uudempaan. Päivityksessä portaalin ulkonäkö tulee muuttumaan ja järjestelmään tulee mahdollisesti joitain uusia toiminnallisuuksia. Järjestelmä päivitys aiheuttaa myös käyttösuunnitelmien valmisteluajatauluun muutoksia. Laadinta-ajataulun mukaan käyttösuunnitelmien ltk -esitykset ja järjestelmän päätöstaso tulee olla valmiina BI taloussuunnittelujärjestelmässä 18.11.2016. Toimialojen taloussuunnitteluprosessin suunnittelussa tulee huomioida tiukempi aikataulu sekä projektin vaatimat testausresurssit, jotta talousprosessi saadaan vietyä läpi aikataulun mukaisesti. Päivitys testataan laajemmin ja siihen resursoidaan myös toimialojen taloussuunnitelman valmistelijoita ja raportioijia. Taloussuunnittelusta toimitetaan toimialoille ehdotukset toimialojen resursseista projektisuunnitelman valmistuttua. Testauksen jälkeen versionvaihto toteutetaan 26.11. - 8.12.2016 välisenä aikana, jolloin järjestelmissä on käyttökätkö. Taloussuunnittelu tiedottaa SAP järjestelmään tulevista muutoksista ja käyttökätköistä tarkemmin projektisuunnitelman valmistuttua.

3. Valtuustokauden 2013–2017 strategian toteuttaminen

3.1 Vantaalaisen strategiatyön malli

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.6.2013 § 7 valtuustokauden strategian. Strategian väliarviointi valmisteltiin kevään 2015 aikana ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2015 § 11. Strategian keskeisen sisällön muodostavat painopistealueittain luokitellut strategiset päämäärät niille asetettuine mittareineen. Johtamisessa strategia on tärkein ohjausväline organisaation kaikilla tasoilla.

Kuva 2: Strategiatyön malli valtuustokaudella 2013–2017

Valtuustokauden strategiaa toteutetaan valtuustotasosten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovat tavoitteet ovat valtuustossa talousarviokäsittelyn yhteydessä hyväksyttyjä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, jotka edistävät valtuustokauden strategisten päämäärien to-

teutumista vuositasona. Kaikista strategisista päämääristä ei johdeta sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin päämääriä toteutetaan toimialojen ja tulosalueiden tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Tulokorteissa esitetään, miten valtuustokauden päämäärien edistäminen etenee vuosittain.

Sitovat tavoitteet valmistellaan yhteistyössä toimialojen kanssa ja ne mittaroidaan selkeästi siten, että mittarit kuvaavat tavoitteesta edistymistä. Mittareille laaditaan lähtötasot (vuosi 2015, viimeisin tieto) sekä tavoitetasot vuodelle 2017, ottaen samalla huomioon vuodelle 2017 asetettujen strategisten päämäärien tavoitetasot. Kaupunkitason sitovat tavoitteet sisällytetään toimialojen tulokortteihin sen mukaan, kuinka ne vastuutetaan.

Toimialojen ja tulosalueiden tulokorttien laadintaohjeet ovat kohdassa 3.2.

Raportointi ja seuranta

Valtuuston päätöksen mukaisesti strategian väliarviointi tehtiin vuodenvaihteen 2014–2015 tilanteesta ja se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2015 § 11. Strategian loppuarviointi tehdään valtuustokauden lopulla.

Kaupunginvaltuustolle ja -hallitukselle:

- valtuustokauden strategia 2 krt/valtuustokausi
- strategisten päämäärien mittarit 1 krt/vuosi
- sitovat tavoitteet (Kuntal 110 §) 3 krt/vuosi

Lautakunnille:

- kaupunkitason sitovat tavoitteet ja toimialan toiminnalliset tavoitteet 3 krt/vuosi

Valtuustokauden strategian yhteydessä päätettiin ne kaupunkitasoiset ohjelmat, joita tullaan valtuustokaudella laatimaan tai joista tullaan tekemään väliarviointi. Laadittavien ohjelmien tulee tukea strategisten päämäärien toteutumista. Pääsääntöisesti vain strategian yhteydessä päätetyt ohjelmat tuodaan valtuuston käsittelyyn. Myös toimialatasoisten kehittämissuunnitelmien tulee toteuttaa valtuustokauden strategiaa.

Ohjelmien ja kehittämissuunnitelmien toteuttaminen sovitetaan kunkin taloussuunnitelmakauden taloudellisiin mahdollisuuksiin. Ohjelmien sisältämien toimenpiteiden resursoinnista päätetään talousarvion yhteydessä.

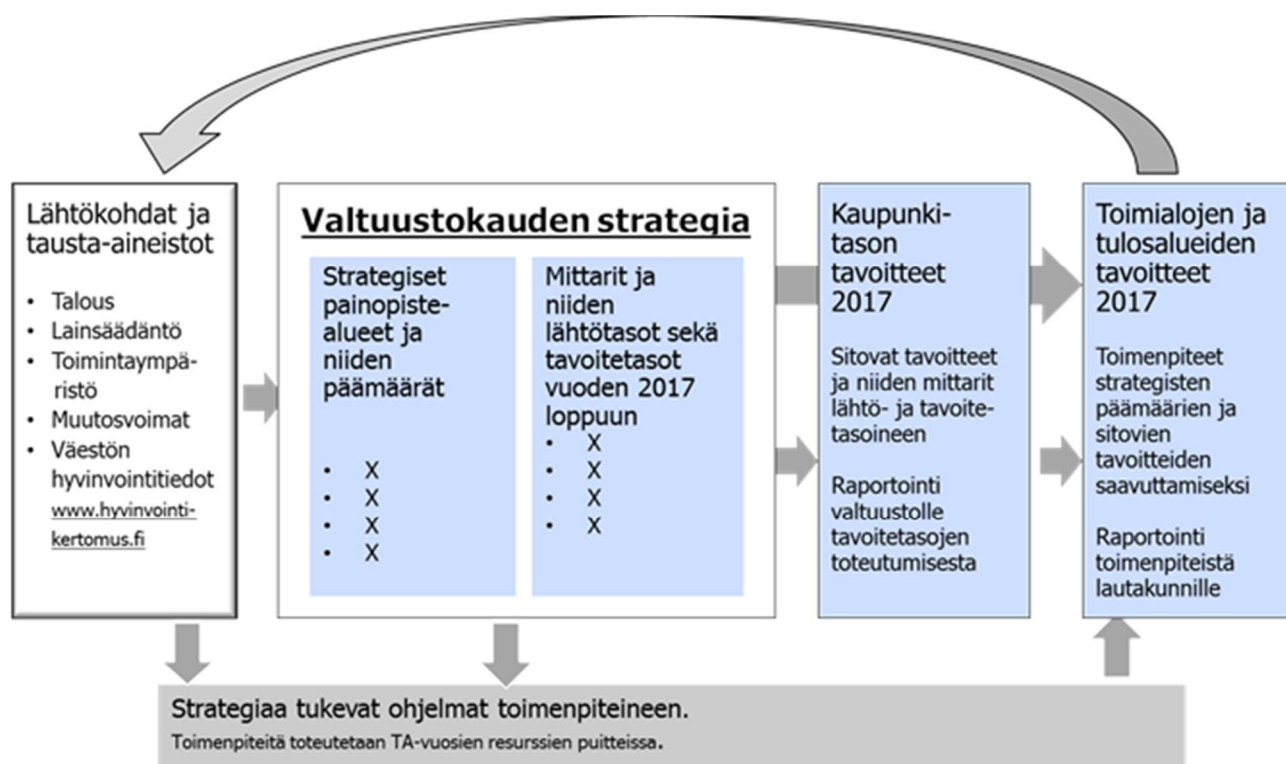
Toimintamallin tarkoituksena on parantaa ohjelmatyön ja sen sitomien resurssien vaikuttavuutta sekä strategiayhteyttä. Ohjelmien raportointi ohjeistetaan erikseen.

Esitykset kaupunkitason sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2017 valmistellaan toimialoilla. Ne tuodaan kaupunginjohtajan kehysneuvotteluihin, jotka pidetään maaliskuussa viikoilla 12–14.

3.2 Toimialojen tavoitteet

Toimialojen ja tulosalueiden tulokorteilla esitetään toimenpiteet ja tavoitteet, joilla edetään vuosittain kohti valtuustokauden strategian mukaisia päämääriä. Toimialojen tulokortit laaditaan valtuustokauden strategian, kehyksen ja sitovien tavoitteiden, talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden (TVO) sekä toimialojen toiminnan muiden keskeisten tavoitteiden pohjalta. Lisäksi huomioidaan valtuustokauden strategian yhteydessä päätetyt ohjelmat ja hyvinvointikertomuksesta johtuvat toimenpiteet.

Kuva 3. Toimintamalli strategisten päämäärien edistämiseksi vuosittaisten tavoitteiden kautta

Talousarvion käyttötalousosassa esitetään toimialoittain ja tulosalueittain vuoden 2017 keskeiset tavoitteet, jotka edistävät kaupungin strategisten päämäärien ja sitovien tavoitteiden sekä talouden tasapainotamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteutumista. Tavoitteet mittaroidaan ja niille määritellään lähtötasot (vuosi 2015, viimeisin tieto) sekä tavoitetasot vuodelle 2017 ottaen samalla huomioon vuodelle 2017 asetettujen strategisten päämäärien tavoitetasot. Kaupunkitason sitovat tavoitteet sisällytetään toimialojen tulokortteihin sen mukaan, kuinka ne ovat vastuutettu.

Tulokortit laaditaan toimiala- ja tulosaluetaoilla. (Liite 2 Toimialan ja tulosalueen tulokorttipohjat). Tulokorttipohjaa voi myös täydentää toimialan/tulosalueen tarpeiden mukaan, esim. lisäämällä toimialan tulokortille toimenpide-sarake. Toimialan tulokortti liitetään toimialan taloussuunnitelmaan (käsitteily Itk:ssa, mutta ei sisällytetä sellaisenaan TA-kirjaan).

Toimialan tulokortin keskeisistä tavoitteista (max 5 kpl) valmistellaan tiivis teksti taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan. Lisäksi Toimiala yhteensä -kohdassa esitetään taulukossa toimialan keskeiset (max 5 kpl) tavoitteet, jotka edistävät valtuustokauden strategisten päämäärien toteutumista vuonna 2017. (Liite 3 Toimiala yhteensä tavoitteet, jotka edistävät kaupungin strategisten päämäärien toteutumista vuonna 2017). Käyttötalousosassa esitetään myös tekstinä tulosalueiden keskeiset tavoitteet (max 5 kpl) vuodelle 2017 ja taloussuunnitelmakaudelle.

Käyttösuunnitelmaan liitetään toimialan tulokortti ja tulosalueiden tulokorttien tiivistelmät (Liite 4 Toimialan ja tulosalueen tulokortin tiivistelmä). Tavoitteet ja toimenpiteet on kytkettävä määrärahoihin siten, että viimeistään käyttösuunnitelmassa sitovien tavoitteiden resurssit ovat määriteltynä.

3.3 Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Toiminnan kuvaus -kohdassa esitellään tiiviisti toimialan keskeiset tehtävät, organisaatio sekä toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Vuonna 2017 aloittava seuraava valtuusto hyväksyy seuraavan valtuustokauden strategian. Välivuosina arvioidaan olennaiset toimintaympäristön muutokset talousarvion valmistelun näkökulmasta (väestö, lainsäädäntö jne).

Analyysissä tarkastellaan erityisesti ulkoista toimintaympäristöä: mahdollisuudet, uhat ja riskit. Aikajana on taloussuunnitelmakausi. Keskeiset toimintaympäristön muutokset esitellään toimialoittain kaupunginvaltuuston iltakoulussa 31.3.2016 sekä kaupunginjohtajan toimialatapaamisissa keväällä 2016.

Keskeiset toimintaympäristön muutokset kuvataan taloussuunnitelman käyttötalousosassa. Niitä hyödynnetään taloussuunnitelman valmistelussa.

Lyhyt kuvaus toimialan toiminnasta laaditaan taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan.

Kuvaus toimialan toimintaympäristön muutoksista valmistellaan kaupunginvaltuuston 31.3.2016 iltakouluun.

Lyhyt yhteenveto toimialan toimintaympäristöanalyysin keskeisistä tuloksista kirjataan taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohtaan.

3.4 Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteet 2015–2017

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 18.6.2012 § 13. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteellisesta käyttötalouden kehityksestä vuosille 2013–2016 sekä tavoitteellisesta investointitasosta kymmenelle vuodelle.

Keväällä 2015 valmisteltiin TVO:n jatkotoimenpiteet vuosille 2015–2017 jotka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2015. TVO:n jatkotoimenpiteet sisällytetään vuoden 2017 kehikseen ja talousarvioesitykseen.

Käyttötalousosan tehtäväalue -kohtaan laaditaan tiivis tekstimuotoinen koonti tulosalueen vastuulla olevista talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteistä otsikolla: Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2017. TVO jatkotoimenpiteiden Excel-seurantataulukot tulevat talousarvioesityksen liitteeksi.

3.5 Itsearviointien tulokset

Valtuustokauden strategiassa on linjattu että toimintaa ja tuloksia arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti CAF-itsearviointimallin (Common Assessment Framework) avulla. Toimialat, tulosalueet ja sellaiset tulosityksiköt, joilla on käytössään oma budjetti, laativat CAF-kysymysten pohjalta tehdyn oman toiminnan kuvauksen vähintään kerran valtuustokaudessa. Itsearviointien tulosten hyödyntäminen on yhtenä lähtökohtana koko valtuustokauden strategiaan ja strategisten päämäärien saavuttamiseen. Vantaalla on käytössä myös oma CAF-työkalu, jonka käyttö tukee kaupungin strategian toteuttamista.

CAF-kysymysten pohjalta tehdyt toiminnan kuvaukset ja itsearviointit tehdään valtuustokaudella 2013–2017 kolmessa eri vaiheessa siten, että vuoden 2014 aikana on kuvattu ja arvioitu kumppanuudet ja resurssit, prosessit sekä yhteiskuntavastuutulokset. Vuoden 2015 aikana on kuvattu ja arvioitu johtaminen, henkilöstö ja henkilöstötulokset. Vuoden 2016 aikana kuvataan ja arvioidaan strategiat ja toiminnan suunnittelu, asiakas- ja kuntalaistulokset sekä keskeiset suorituskykytulokset. Näiden arviointien tuloksia voi hyödyntää myös toimintaympäristön kuvauksen laadinnassa.

Taloussuunnitelman käyttötalousosan Toimiala yhteensä -kohdassa esitetään, mitkä ovat toimialan vuoden 2016 itsearvioinneissa nousseet priorisoidut kehittämiskohteet koskien CAF-arviointikohtaa "Strategia ja toiminnan suunnittelu". Lisäksi selostetaan lyhyesti toimialan keskeisten asiakas- ja kuntalaistulosten sekä keskeisten suorituskykytulosten kehittymistä.

Taloussuunnitteluun toimitetaan erikseen strategiat ja toiminnan suunnittelu -arviointialueen toimialatasoiset vahvuudet ja parantamisalueet seuraavan valtuustokauden strategian valmistelun taustamateriaaliksi.

Nämä toimitetaan TA-esitysten aineistojen palautusaikataulun mukaisesti 16.9. Antti Torkkelille sähköpostitse antti.torkkeli@vantaa.fi tai jakamalla tiedoston (esim. word tms.) OneDrivessa.

3.6 Yhteenveto toimialojen käyttötalousosan sisällöstä

Toimiala yhteensä:

1. Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset
2. Tulokortin/ toimialan keskeiset tavoitteet tekstinä (max 5 kpl)
3. Taulukko valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttamisen edistäminen (max 5 kpl)
4. Itsearviointien tulokset

Tehtäväalue:

1. Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutos
2. Keskeiset tavoitteet taloussuunnitelmakaudella tekstinä (max 5 kpl)
3. Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen 2017
4. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2017 tekstinä
5. Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (luku 6.3)

Lisätietoja luvun 3 sisältöalueista antavat:

Christa Salovaara-Karstu 09 839 22144 ja Antti Torkkeli 09 839 23313

4. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu

4.1 Palveluverkkosuunnittelun tavoitteet

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelun tavoitteena on TVO:n linjan mukaisesti edistää toimialojen palveluverkkojen yhteistarkastelua, tilojen yhteiskäyttöä ja palveluverkkojen uudistamista sekä tehostaa tilajärjestelyitä.

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelun kehittämis- ja koordinoitavastuu on taloussuunnittelun tulosalueella. Palveluverkkosuunnittelu on kiinteä osa taloussuunnitteluprosessia. Koordinointi tapahtuu toimialojen kanssa vuorovaikutteisesti workshop-tilaisuuksissa luvussa 2 esitetyn aikataulun mukaisesti.

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2014–2023 sekä valtuuston 16.11.2015 hyväksymä investointiohjelma ohjaa vuotuista toimialojen toimitilainvestointiohjelman päivittämistä suunnitelmakaudella.

Tilakeskus valmistelee toimialojen päivitetystä toimitilainvestointiesityksistä koosteen, jota käsitellään palveluverkkosuunnittelun workshoppeissa sekä hankejohtoryhmissä.

Palveluverkkosuunnitteluprosessissa valmistellut päivitetty toimialojen toimitilainvestointiesitykset käyttötalousvaikutuksineen käsitellään lautakunnissa talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Kaupunkitasoinen investointiryhmä (hankejoto) sopeuttaa investointiesityksen investointikehykseen käymällä yksityiskohtaisesti läpi toimitilainvestointiesitysten päivitykset sekä kunnallistekniset hankkeet ja päättää keskeisistä taloussuunnitelmakauden investointiesityksistä TVO:ssa sovittujen priorisointiperiaatteiden mukaisesti. Toimitilainvestointiesitys sisällytetään kaupunginjohtajan taloussuunnitelmaesitykseen 2017–2020.

Toimialojen toimitilaesitysten laatimista on ohjeistettu tarkemmin taloussuunnitelman laadintaohjeiden investointiosassa kohdassa 9.3.

Lisätietoa palveluverkkosuunnittelusta antaa Kirsi Vatén 09 8392 2718

4.2 Vantaan palveluverkon suunnittelutiedot

Vantaan palveluverkon toimipaikkatietoja ylläpidetään Seudullisen palvelukartan ylläpito-osion kautta. Toimialoilla on nimetyt tietojen ylläpitäjät. Toimialat huolehtivat omien toimipisteidensä tietojen ylläpidosta ja ajantasaisuudesta. Tietojen tulee olla aina ajantasaiset. Seudullisen palvelukartan aineisto on käytettävissä MapInfo muodossa K:\MapData\Palveluverkko\palvelupisteet -kansioissa.

Talousarvokirjan karttaliitteiksi laaditaan kartat suurimmista uudishankkeista, perusparannuksista sekä vuokra- ja osaketilojen muutostöistä. Nämä kartat sisällytetään kaupunginvaltuuston päättämässä muodossa talousarvion 2017 ja taloussuunnitelman 2017–2020 liitteeksi. Lisäksi TS 2017–2020 keskeiset hankkeet viedään kartta.vantaa.fi- sekä Vampatti-karttohin.

5. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laadintaohje 2017 – 2020

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen perustuu lakiin työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa (449/2007). Laki määrittää kunnassa vuosittain laadittavan suunnitelman sisältöä. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma muodostuu kahdesta osasta: henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelmasta sekä koulutussuunnitelmasta. Vantaalla henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on kytketty tiiviisti osaksi taloussuunnitteluprosessia.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman 2017–2020 lähtökohtana ovat talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa sovitut tavoitteet sekä kaupunginjohtajan kehys- ja budjettineuvotteluissa sovitun mukaiset henkilöstömäärät. Lisäksi suunnitelman tulee perustua edelliseen, vuodelle 2016 laadittuun suunnitelmaan.

Vuoteen 2020 mennessä Vantaan kaupungin nykyisestä henkilöstöstä jää eläkkeelle tai eroaa muusta syystä kaupungin palveluksesta noin 27 % henkilöstöstä. Henkilöstön eläköitymisen ja muun lähtövaihtuvuuden varalle on oltava valmiina suunnitelma siitä, millä muulla tavalla ja /tai muulla osaamisella tehtävät voidaan järjestää uudelleen, ilman että kaikkia vakansseja/tehtäviä täytetään rekrytoimalla uusi henkilö lähteneen tilalle.

Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma

Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnittelu on osa johtamista, budjetointia sekä palvelutoiminnan suunnittelua. Henkilöstösuunnitelman pohjana on henkilöstörakennesuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Henkilöstörakennesuunnitelma sisältää kokonaissuunnitelman siitä, mitkä vakanssit, millä tehtäväkuvilla tullaan jatkossa korvaamaan samanlaisina, mitkä erilaisella tehtäväkuva- ja osaamisprofiililla ja mistä vakansseista luovutaan tehtävien uudelleen järjestelyiden kautta kokonaan. Henkilöstösuunnittelun rinnalla tehdään samanaikaisesti henkilöstömenosuunnittelu.

Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelmaan sisällytetään sekä kaupungin palveluksessa oleva henkilöstö että arvio henkilöstövuokrausyritysten kautta työskentelevästä henkilöstöstä. Lähtökohtana on, ettei henkilöstömäärä kasva vuoden 2016 tasosta. Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma perustuu palvelutarpeille, priorisoiden lakisääteisiä palveluja. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n käyttö lyhytaikaisissa sijaisuuksissa lisääntyy siten, että valtaosa alle neljän kuukauden työsuhteisista sijaisista palkataan sen kautta.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelman tavoitteena on työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitäminen ja edistäminen tarve- ja tavoitelähtöisesti.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan osana taloussuunnitelmaa 2017–2020

Henkilöstön määrää, rakennetta ja osaamista tulee ennakoida suhteessa toiminnan ja siinä tapahtuvien muutosten tarpeisiin. Suunniteltavalle henkilöstömäärälle tulee varata määrärahat huomioiden toimialalle annettu kehys. Rekrytoinnin tulee olla suunnitelmallista. Henkilöstön eläköitymisen ja muun lähtövaihtuvuuden varalle on oltava valmiiksi dokumentoitu suunnitelma, jossa kuvataan miten toimialan sisällä vapautuvat resurssit kohdennetaan ja minkälaisella tehtäväkuvalla vakanssit täytetään uudelleen. Suunnitelmaa laadittaessa on huomioitava pääkaupunkiseudun nykyisillä työmarkkinoilla olevien ammattiryhmien volyymi ja oppilaitoksista vuosittain valmistuvien lukumäärä sekä eri tutkintojen tuottama osaaminen eli työvoiman saatavuus.

Tulosalueiden henkilömäärään liittyvät mahdolliset lisäämispaineet ja osaamistarpeet tulee tasapainottaa ja priorisoida ensisijaisesti toimialan sisällä tulosalueiden välisillä vakanssisiirroilla mm. eläköitymisen ja muun lähtövaihtuvuuden vuoksi tyhjentyvillä vakansseilla. Myös henkilösiirrot ja tehtävien uudelleen järjestely tulosalueiden välillä tulee mahdollistaa se, ettei toimialan henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelmasa lähtökohtaisesti ole lisäystä vuoden 2016 suunnitelmassa vahvistettuun henkilöstömäärään.

Lähtövaihtuvuuden myötä vakanssin tehtäväkuva ja perustiedot tulee tarkistaa suunnitelman mukaisiksi ennen täyttöluvan hakemista. Lakisääteisiä kelpoisuusehtoja ei saa tiukentaa. Rekrytointitilanteessa tulee ensimmäiseksi selvittää, onko terveydellisistä tai tuotannollisista syistä johtuvalle uudelleensijoitukselle tarvetta.

Toimialatasoinen henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma sekä koulutussuunnitelma ovat yhteenvetoja tulosaluetasoisista suunnitelmista.

Tulosalueen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Tulosalueiden vuoden 2016 henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat tulee päivittää siten, että vuoden 2017 suunnitelman pohjana ovat talouskehys ja tuottavuusvaateet. Tulosaluetasoinen suunnitelma perustuu henkilöstörakennesuunnitelmaan.

Tulosaluetasolla on keskeistä tunnistaa perustehtävään tarvittava osaaminen ja sen jälkeen tehdä johtopäätöksiä siitä, millainen on optimaalinen henkilöstörakenne ja minkälaisessa aikataulussa muutos saadaan toteutettua. Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelmaan kuvataan, miten henkilöstörakenne on muuttumassa, miten tavoiteltuun henkilöstörakenteeseen voidaan päästä ja millaisella aikataululla.

Tulosaluejohtaja päättää, tehdäänkö tulosalueella vain tulosaluetasoinen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma sekä henkilöstörakennesuunnitelma vai tekevätkö kaikki tai osa tulosyksiköistä – esimerkiksi henkilöstömäärältään suuret tai muutosten edessä olevat - myös tulosyksikötasoiset suunnitelmat.

Ohjeet toimialan ja tulosalueen henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelman sekä koulutussuunnitelman laatimiseksi löytyvät Avaimesta 29.2.2016 alkaen.

[http://avain.vantaa.fi/palvelut/johtaminen_ ja toimivat tyoyhteisot/henkilosto- ja koulutussuunnittelu](http://avain.vantaa.fi/palvelut/johtaminen_ja_toimivat_tyoyhteisot/henkilosto- ja koulutussuunnittelu)

Toimialan ja tulosalueiden lopulliset henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelmat liite 5 sekä koulutussuunnitelmat lähetetään henkilöstökeskukseen budjettineuvotteluiden jälkeen 12.9.2016 mennessä ane-maria.kuronen@vantaa.fi.

6. Taloussuunnitelman 2017–2020 laadinta ja perustelut

6.1 Toiminta ja talous

Taloussuunnitelman laadinta etenee luvussa 2 esitetyn sekä laadintaohjeen lopussa liitteenä 1 olevan tarkemman aikataulun mukaisesti. Käyttötalouden suunnittelua ohjaa kaupunginjohtajan kehys- ja talousarvioneuvottelut. Investointiohjelman laadintaa ohjaa palveluverkkosuunnittelun toimintamalli sekä talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaiset päätökset investointien priorisoinnista ja investointitasoista.

Strategisella suunnittelulla, toimintaympäristön muutosten tuntemuksella sekä palvelujen tuotantotapojen - ja nykyisen toiminnan arvioinnilla hallitaan kaupungin käyttö- ja investointitalouden menokasvua ja turvataan kaupungin rahoituksellinen asema. Määrärahojen käyttö kohdennetaan palvelujen tuottamisen kanalta välttämättömiin, kuten sopimuksiin sidottuihin, lakien säätämiin sekä valtuuston päättämiin tehtäviin. Toimenpiteitä suunniteltaessa tulee etsiä keinoja, joilla on vaikutusta myös seuraavan suunnitelmakauden toimintamenoihin.

Maksut ja taksat tarkistetaan ja päätetään erikseen talousarvioprosessin yhteydessä. Maksuja ja taksoja korotetaan kustannusten nousua vastaavasti ja lähtökohtaisesti asiakasmaksuasetuksen ylärajan mukaisesti. Maksukorotuksien osalta tulee huomioida johtosääntöjen määräykset maksujen ja korvausten vahvistamisesta. Toimintatuottojen budjetoinnissa on huomioitava maksujen ja taksojen korotukset, volyymin muutokset, aiempien vuosien toteuma sekä kaikki kertaluontoiset korvaukset ja myyntituotot.

Vuoden 2017 talousarvion ja suunnitelmakauden 2018–2020 laadinnan pohjana ovat valtuustokauden strategia, strategian väliarviointi KV 15.6.2015 sekä talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma ja siihen laaditut jatkotoimenpiteet. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaan käyttötalousmenojen kaupunkitasoiseksi vuosittaiseksi kasvuksi on määritetty enintään 1,5 % ja kaupungin vuosittaiseksi investointitasoksi 90 milj. euroa. Talousarvion laadintaprosessissa huomioidaan talousarvion 2015 toteutuminen sekä realistinen vuoden 2016 käyttösuunnitelman toteumaennuste, päätetyt ja tiedossa olevat lainsäädännölliset, organisatoriset ja toiminnalliset muutokset sekä kaupunginhallituksen kehyspäättös 6.6.2016. Suunnitelma-vuodet 2018–2020 budjetoidaan talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman ja kaupunginhallituksen kehyspäättöksen mukaisesti.

6.2 Käyttötalouden sisältö

Kaupunginhallitus päättää 6.6.2016 taloussuunnitelman kehyksestä. Kehyspäättös annetaan toimialoille sekä toimintatuottojen että -menojen ja investointien osalta. Toimialojen on noudatettava päätettyä kehystä taloussuunnitelmaesityksiä laadittaessa. Taloussuunnitelma laaditaan vuosille 2017–2020, vuosi 2017 on sitova talousarviovuosi.

Käyttötalouden budjetointiperiaatteet

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että tulot ja menot sisällytetään talousarvioon ja -suunnitelmaan bruttomääräisinä eli menoja ei vähennetä tuloista.

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määritellään tulojen ja menojen erotuksena. Tämä on tarkoituksenmukaista tehtävissä, jotka rahoitetaan pääosin palvelujen myynti- ja maksutuloilla. Nettobudjetoidut tehtäväalueet/yksiköt budjetoidaan aina omana talousarviokohtanaan käyttötalouden osaan. Talousarvion loppusummaan sisältyvät näiden yksiköiden bruttotulot ja -menot, vaikka valtuusto päättää sitovaksi määrärahaksi tai tuloarvioksi toimintakatteen.

Talousarvio 2017 valmistellaan voimassa olevien sitovuustasojen mukaisesti. Vuoden 2016 aikana toteutetut tai päätetyt organisatoriset muutokset tulee huomioida taloussuunnitelman valmistelussa.

Käyttötaloulosan sisältö

Käyttötaloulosassa valtuusto osoittaa asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisen edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Nettobudjetoitujen toimintojen osalta valtuusto päättää toimintakatteen yksiköittäin ja liikelaitosten liikeylijäämän tavoitteista liikelaitoksittain. Talousarvioesitykset tulee valmistella mahdollisimman tarkalla tasolla jo talousarviovaiheessa, jotta valmistelun aikana päätetyt muutokset voidaan kohdistaa tarkoituksenmukaisesti. Tarkka suunnittelu myös nopeuttaa käyttösuunnitelmien laatimista, joiden valmistelu-aika lyhenee SAP – järjestelmämuutoksista johtuen 25.11.2016 asti.

Käyttötalouden perustelut annetaan tehtäväalueittain. Perusteluilla pyritään osoittamaan annettujen tavoitteiden, tehtävien ja määrärahan käyttötarkoituksen riippuvuussuhde. Tehtäväaluekohtaiset perustelut muodostavat samalla vuosikolmanneksittain toteutuneesta toiminnasta annettavan raportoinnin perustan.

Perustelut sisältävät mm. toiminnan kuvauksen, strategisista päämääristä ja sitovista tavoitteista johdetut toimialan keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet, toiminnan keskeisen muutokset ja palvelujen kehittämisen TS-kaudella sekä määrärahan käyttötarkoitusta kuvaavat ja täydentävät muut perustelut sekä tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut. Käyttötaloulosan tekstien sisältöä on kuvattu tarkemmin kohdissa 3.2–3.5 ja taloussuunnitelman laadintaohjeiden liitteenä olevissa mallipohjissa "Toimiala yhteensä" ja "Tehtäväalue yhteensä". (Liite 6)

Talousarviokirjassa kaupunkitason tuloslaskelma esitetään kaikkien suunnitelmavuosien osalta. Kaikkien toimialojen, liikelaitosten ja rahastojen talousarvio- ja taloussuunnitelmavuodet tulee suunnitella riittävällä tarkkuudella tiliryhmien: henkilöstömenot, asiakas- ja muiden palvelujen ostot, avustukset, aineet ja tarvikkeet sekä muut menot suhteen, jotta tuloslaskelmasta muodostuu looginen esim. tilinpäätöstietoihin verrattuna.

Kaikissa talousarvion valmistelu- ja päätösversioissa käyttötaloulosa sisältää tuloslaskelman, jossa esitetään tiedot edellisestä tilinpäätöksestä, kuluvaan vuoden talousarviosta, talousarvioesityksestä 2017 ja suunnitelmavuosista 2018–2020. Tehtäväaluetasolla esitetään tuloslaskelma, jossa vertailutietoina ovat kuluvaan vuoden talousarvio sekä edellisen vuoden tilinpäätös.

6.3 Talousarvion tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

Tehtäväalueen käyttötaloulosassa esitetään tehtävä-/tulosalueen tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut. Talousarviokirjassa esitettävät tunnusluvut ovat kaupunginvaltuuston- hallituksen, lautakuntien ja toimialojen ylimmän johdon työkaluja. Lautakunnan talousarvioesitysmateriaaliin sekä käyttösuunnitelmiin voidaan sisällyttää myös muita esim. volyymia kuvaavia tunnuslukuja.

Talousarviokirjassa esitetään tunnuslukuista aikasarja, joka sisältää TP 2014, TP 2015, KS 2016 ja TA 2017 -luvut. Taloussuunnitelmavuosille ei laadita tunnuslukuja. Tunnusluvut laaditaan vuoden 2016 talousarvion laadinnassa olleille pohjille ja ne tuotetaan toimialan budjettineuvotteluun mennessä.

Vuonna 2015 kehitettiin ja yhtenäistettiin talousarviokirjassa esitettäviä tunnuslukuja. Kehittämistyötä jatketaan keväällä 2016. Taloussuunnittelu kutsuu kevään 2016 aikana toimialojen yhteyshenkilöitä edelleen kehittämään talousarviokirjassa esitettäviä tunnuslukuja.

Tulosalueen käyttötaloulosassa esitetään tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut. Tulosaluetta kohti tunnuslukujen maksimimäärä on 10 kappaletta.

6.4 Käyttötalouden budjetointiohjeet

6.4.1 Toimintatuotot

Toimintatuottojen budjetoinnissa on huomioitava maksujen ja taksojen korotukset, toiminnan ja volyymin muutokset sekä suunnitteilla olevat kertaluontoiset myyntituotot. Taloussuunnitelmavuosille 2018–2020 on huomioitava kustannustason nousun lisäksi toiminnan muutosten vaikutukset. Budjetoinnissa tulojen kasvuksi arvioidaan vuosittain vähintään 2 prosenttia.

Sisäisiä tuloja budjetoidessa on varmistettava, että sitä vastaava meno on budjetoitu ostavalla yksiköllä ja että se perustuu keskinäiseen sopimukseen. Sisäisten tulojen ja menojen on täsmättävä kaupungin tuloslaskelmassa.

Toimintatuotot jaotellaan seuraavasti:

- Myyntituotot
- Maksutuotot
- Tuet ja avustukset
- Muut toimintatuotot

6.4.2 Valmistus omaan käyttöön

Vantaalla omaan käyttöön valmistettavien hyödykkeiden (investoinnit) menot sisällytetään käyttötalouden määrärahoihin. Budjetointia varten on maankäyttötoimella, tilakeskuksella ja tietohallinnon palvelukeskuksella omat kustannuspaikat. Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen valmistuksen arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omalla rivillä Valmistus omaan käyttöön (VOK). Omaan käyttöön valmistuksen vaikutus eliminoidaan tilikauden tuloksesta käyttäen niille tarkoitettuja tilejä. Toimialan sitovuustasoksi määritellään menot ilman omaan käyttöön valmistusta. VOK-budjetointiohjeet löytyvät Avaimesta SAP budjetointiohjeet kohdasta.

6.4.3 Toimintamenot

Toimintamenot budjetoidaan seuraavasti:

- Henkilöstömenot
- Palvelujen ostot
 - o erikseen asiakaspalveluostot ja muiden palvelujen ostot
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat
- Avustukset
- Muut toimintamenot, josta erikseen sisäiset vuokrat (taloussuunnittelu lataa) ja muut vuokrat.

Sisäisiä menoja budjetoidessa on varmistettava, että sitä vastaava tulo on budjetoitu myyvällä yksiköllä ja että se perustuu keskinäiseen sopimukseen. Sisäisten tulojen ja menojen on täsmättävä kaupungin tuloslaskelmassa.

Henkilöstömenot budjetoidaan SAP -henkilöstömenosuunnittelun kautta. Toimialat tarkistavat budjetoidut toimet seuraavaa prosessia noudattaen.

Henkilöstöpalvelusihteerit ovat toimittaneet helmikuun aikana toiminnanohjausjärjestelmästä ajettun täytäntösuunnitelman tarkistettavaksi esimiehille. Täytäntösuunnitelma on toiminnanohjausjärjestelmän (SAP HR) -raportti budjetoiduista toimista ja niiden tilasta. Tarkistetut täytäntösuunnitelmat palautetaan henkilöstöpalvelusihteereille, jotka päivittävät tiedot toiminnanohjausjärjestelmään.

Vuoden 2017 talousarviota varten SAP -henkilöstömenosuunnitteluun ladataan huhtikuussa maaliskuun 2016 palkanmaksun mukaiset budjetoidut toimet. Se sisältää esimiesten ilmoittamat täyttösuunnitelmiin tehdyt muutokset ja korjaukset. Ennen latausta tehdään eHijat – SAP HR -erityisajo, joka päivittää kustannustenjakotiedot niistä budjetoiduista toimista, jotka kohdentuvat usealle yksikölle.

Palkat ja palkkiot, joille ei ole budjetoitua toimea, budjetoidaan lukittujen tilien syöttölomakkeen kautta. Budjetoidessa lukittujen tilien kautta, mahdollinen palkankorotus on laskettava erikseen (järjestelmässä on parametroituna palkankorotusprosentti vain budjetoitujen toimien syöttölomakkeella).

Kaikkien vakinaisten vakanssien budjetointiin tulee käyttää budjetoitujen toimien lomaketta. Uusista vakinaisista vakansseista täytetään Uudet budjetoidut toimet excel-lomake liite 7, joka toimitetaan taloussuunnitteluun Kimmo Puraselle.

Taloussuunnittelu lähettää tiedon toimialoille, milloin budjetoitujen toimien tiedot ovat tarkistettavissa (viimeistään 15.4.2016), sekä ohjeen korjaustarpeiden ilmoittamisesta ja uusien budjetoitujen toimien perustamisesta järjestelmään.

Yleiskorotukset ja järjestelyvaraerät

Vuoden 2016 palkankorotukset ovat sisällä käyttösuunnitelmassa 2016. Vuoden 2017 mahdollisista palkankorotuksista ei tätä ohjetta kirjoittaessa ole tietoa. Kehykseen 2017 lasketaan henkilöstömenot nolla (0) kasvulla. Vuoden 2017 palkankorotuksista saadaan mahdollisesti neuvottelutulos kesäkuun lopussa. Mikäli neuvottelutulos saadaan aikaiseksi, mahdolliset korotukset huomioidaan ja ohjeistetaan valmistelussa myöhemmin. Mikäli työnantajamaksut alenevat yhteiskuntasopimusprosessin seurauksena, poistetaan säästötavoitteita vastaavat summat vuoden 2017 kehyksistä. Yhteiskuntasopimuksen ja mahdollisen neuvottelutuloksen huomioimisesta annetaan erillisohjeet niiden valmistuttua.

Varhe-eläkemaksun budjetointi

Vuodelle 2017 budjetoitavat maksut perustuvat 2016 ennakkotietoon, jota on korotettu Kevasta saadulla kertomella. Taloussuunnittelu toimittaa toimialoille henkilöstöpalveluilta saadut euromäärät, jotka budjetoidaan tilille 410200. Varhe-maksujen budjetoinnin tueksi toimialan talousyksikkö voi pyytää henkilöstöpalveluista koko toimialaa koskevan toimintayksikkölistan. Listojen edelleen toimittamista tulosalueille vastaa toimiala.

Siirtyneiden toimintojen (ISS, Vantti Oy ja HSY) eläkevastuut budjetoidaan tilille 412008 Muut siirtyneet eläkevastuut. Niistä toimitetaan tiedot Varhe-maksu laskelman yhteydessä. HUS – eläkevastuut budjetoidaan tilille 412007. Kunnan maksamat eläkkeet tiliä 412005 ei saa käyttää edellä olevien eläkemaksujen budjetointiin (henkilöstöpalvelujen ohje).

Vuoden 2017 eläke-, työttömyys- ja sairausvakuutusmaksut

Pääkäyttäjä tallentaa SAP suunnittelujärjestelmään vuodelle 2017 arvioidut sivukuluprosentit. Järjestelmässä on huomioitu eri prosentit mm. niiden palkkatilien osalta, joissa kaupunki toimii sijaismaksajana.

Henkilöstömenojen vuoden 2017 sivukuluprosentit

- o Palkka sekä eläkeperusteinen kaupunki ja liikelaitokset 21,25 %
Sosiaalimaksut kaupunki ja liikelaitokset pl. KuPela yhteensä 6,54 % muodostuvat seuraavista maksuista
- o Sairasvakuutusmaksu 2,12 %
- o Muut sosiaalivakuutusmaksut 0,10 %
- o Työttömyysvakuutusmaksu 3,82 %
- o Tapaturmavakuutusmaksu kaupunki ja liikelaitokset pl. KuPela 0,50 % ja KuPela 0,74%

Henkilöstömenot budjetoidaan myös suunnitelma vuosille 2018–2020. Jatkovuosille tulee huomioida henkilöstösuunnitelman mukaiset muutokset. Mikäli henkilöstösuunnitelman mukainen kasvu on talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa asettua 1,5 prosentin kasvua suurempi, tulee muiden kulujen kasvua sopeuttaa siten, että toimintamenojen kokonaiskasvu on max 1,5 prosenttia vuosina 2018 - 2020.

Henkilöstökeskus valmistelee henkilöstömääristä talousarvioon toimiala- ja tehtäväaluekohtaiset henkilöstömäärätaulukot. Toimialojen henkilöstöyksiköt saavat siitä erillisen ohjeen. Erillisiä taulukoita ei tarvitse toimittaa enää taloussuunnitteluun.

Asiakaspalveluostoihin budjetoidaan kuntalaisille hankitut palvelut, joita ostetaan kunnan ulkopuolisilta palvelun tuottajilta. Nämä perustuvat pääosin kunnan ja palveluntuottajan välisiin sopimuksiin. Budjetoinnissa on huomioitava ostettavien palveluiden hinnan ja volyymin muutokset.

Muiden palveluiden ostoina budjetoidaan palvelutuotantoon liittyvät tuki- ja asiantuntijapalvelut sekä sopimusten mukaiset palvelukokonaisuudet. Ateria- puhtaus- ja muiden käyttäjäpalveluiden budjetoinnissa noudatetaan alla olevaa ohjetta.

Ateria- puhtaus- ja muiden käyttäjäpalveluiden budjetointi

Ostoyksikkö vastaa kaupungin käyttäjäpalveluiden eli ateria-, puhtaus-, aula- ja turvallisuuspalveluiden järjestämisestä. Ostoyksikkö vastaa myös asiakastoimialojen käyttäjäpalveluiden hankintasopimuksista.

Ostoyksikkö kartoittaa 29.4.2016 mennessä asiakastoimialojen näkemyksen käyttäjäpalveluiden tarpeiden volyymimuutoksista. Ostoyksikkö informoi palveluntuottajia muutoksista sekä asiakastoimialoja palveluntuottajien arvioiduista hinnanmuutoksista 20.5.2016 mennessä. Näiden tietojen pohjalta asiakastoimialat budjetoivat em. palveluiden ostot.

Ateriapalvelujen ostot (sekä Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n että muiden palveluntuottajien) budjetoidaan tilille 441084. Ostoyksikkö huolehtii henkilöstöruokailun budjetoinnista.

Ostoyksikkö toimittaa 31.3.2016 mennessä vuoden 2015 toteutuneesta aterialaskutuksesta toimialakohtaiset laskelmat, joita voi käyttää ateriapalveluostojen budjetoinnin pohjalukuna.

Vuoden 2017 ateriapalveluiden budjettiluvun laskentaan vaikuttavia asioita:

- koulujen ja päiväkotien oppilas- ja lapsimäärien muutokset, uudet ja poistuvat kohteet, palveluntuottajan vaihtuminen
- ostoyksikkö ilmoittaa 20.5.2016 mennessä Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n ja muiden palveluntuottajien arvioidut hinnanmuutokset vuodelle 2017
- talousarviossa 2017 tulee huomioida vuosien 2016 ja 2017 uusista ja poistuneista kohteista johtuva ateriamäärien muutos sekä ilmoitetut hinnanmuutokset
- keittiötilojen vuokrat veloitetaan sisäisissä vuokrissa ateriapalveluiden ostojen suhteessa.

Viime vuosien ateriapalveluostojen toteuma ja uusien kohteiden tiedot löytyvät myös Fakta-järjestelmästä.

Valvonta-ateriat budjetoidaan myös tilille 441084 arvonlisäverolliseen hintaan. Valvonta-aterioiden ostolaskujen tiliöinnissä arvonlisävero käsitellään vähennysrajoitteisena ostona (laskun alv-koodi 01).

Kokouslounaat budjetoidaan myös tilille 441084 toimialan omalle kustannuspaikalle.

Puhtaanapitoon sisältyvät siivouspalvelujen ostot sekä Vantti Oy:ltä että muilta palveluntuottajilta budjetoidaan tilille 447083.

Pohjalukuna käytetään vuoden 2015 toteutunutta laskutusta. Tätä toteutunutta summaa verrataan vuoden 2015 budjetoituun erään. Talousarvioon 2017 huomioidaan vuosien 2016 ja 2017 käyttöön otettujen uusien

ja poistuneiden tilojen kustannusvaikutukset. Olemassa olevien ja uusien tilojen neliötiedot löytyvät Fakta-järjestelmästä. Lisäksi tulee huomioida ostoyksikön 20.5.2016 ilmoittamat palveluntuottajien hinnanmuutokset.

Toimialat voivat seurata ateria- ja puhtauspalveluiden laskutusperusteita ja toteutunutta laskutusta Fakta-järjestelmästä kiinteistö- ja palvelu-/tuotetasolla.

Aulapalveluihin sisältyvä kouluisäntäpalvelu jakautuu kiinteistönhuoltopalveluihin ja vahtimestariosuuteen. Kiinteistönhuoltopalveluiden osuus veloitetaan osana sisäistä vuokraa. Aulapalvelut ja kouluisäntäpalveluiden aulapalveluosuus budjetoidaan tilille 447085. Se osa aulapalveluista, jossa toimialalla on omaa henkilöstöä, tulee budjetoida normaalisti henkilöstömenojen kautta. Lisäksi säännöllisen aula- / kouluisäntäpalvelun ylittävät palvelujen hankinnat on arvioitava erikseen talousarviota laadittaessa.

Turvapalvelut, kiinteän vartijan (sekä Vantti Oy että muut palveluntuottajat) ja kiertävän vartijan hankinnat sekä rahojen kuljetuspalvelut budjetoidaan tilille 447087 Turvapalveluiden ostot. Lisäksi säännöllisen vartiopalvelun ylittävät hankinnat on arvioitava erikseen talousarviota laadittaessa.

Lisätietoja käyttäjäpalveluiden budjetoinnista antaa Vesa Urtti 09 839 22210

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan mm. toimisto- ja koulutarvikkeet, kirjallisuus, elintarvikkeet, vaatteisto, lääkkeet ja hoitotarvikkeet, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja voiteluaineet sekä lämmön, veden ja sähkön hankintamenot. Kalustohankinnat, jotka alittavat pienhankintarajan (10 000 €) ja lisähankinnat ensikertaiseen kalustamiseen budjetoidaan tähän tiliryhmään kuuluville tileille.

Avustuksiin budjetoidaan kotitalouksille maksetut tuet ja muut avustukset sekä palveluseteleistä aiheutuvat menot palvelun tuottajan tuottamiin palveluihin, jotka asiakkaalle on myönnetty. Avustukset yhteisöille sisältää myös työmarkkinatuen kuntaosuuden.

Vuokrat budjetoidaan rakennuksista ja huoneistoista sekä koneista ja laitteista ml. leasingvuokrat. Sisäiset vuokrat toimitiloista tarkistetaan erillisen ohjeen mukaisesti ja ne ladataan talousarvioon sovittuna ajan-kohtana.

6.4.4 Sisäiset vuokrat

Toimitilojen vuokrien muodostuminen 2017

Toimialojen käytössä olevat toimitilat ovat hallintasuhteiltaan joko kaupungin suorassa omistuksessa olevia, kaupungin suoraan omistamia osakehuoneistoja tai kaupungin omilta tytäryhtiöiltään tai ulkopuolisilta vuokraamia tiloja.

Sisäisen vuokran budjetointi

Kaupunginhallitus on 8.6.2015 § 7 päättänyt hyväksyä Vantaan kaupungin sisäisten vuokrien laskentamallin. Em. päätöksen liitteenä on tarkempi kuvaus laskentamallista.

Toimialojen tulee varmistaa, että tilakeskuksen tiedot toimialan käytössä olevista tiloista ja veloitettavista kustannuspaikoista on oikein. Sisäinen vuokra lasketaan huhtikuun lopussa toimialojen tarkistamille tiloille ja vuokrat sisällytetään toimialojen kehukseen laskelman mukaisesti.

Toimialojen käytössä olevat tilat on nähtävissä tarkistamista varten Fakta- raportointijärjestelmässä raportilla 8A 15.4.2016 mennessä. Toimialat tarkistavat Fakta-raportoinnista, että toimialan käytössä olevat toimitilat, kustannuspaikat ja neliömäärät ovat oikein.

Tilakeskus ilmoittaa vastuuhenkilöille kun käytössä olevat tilat ovat tarkistettavissa Faktassa sekä lähettävät erillisen ohjeen Fakta-raporttien käytöstä ja tilamuutosten ilmoittamisesta.

Tarvittavista korjauksista ilmoitetaan sähköpostilla Ritva Laasoselle 29.4.2015 mennessä.

Tilakeskus tekee toimialojen ilmoittamien tietojen perusteella tarvittavat korjaukset, laskee sisäiset vuokrat ja siirtää tiedot nähtäväksi Fakta-raportointijärjestelmään 13.5.2016 mennessä. Taloussuunnittelu lataa sisäiset vuokrat tilille 905800 Tilakeskuksen toimittaman aineiston perusteella toukokuussa 2016. Vuokrat sisältyvät toimialoille annettavaan vuoden 2017 budjettikehykseen.

Tilavuokrat veloitetaan vuonna 2017 todellisen käytön mukaan. Käytössä olevien ja suunniteltujen tilojen tarkistus on siten tehtävä huolella talousarvion oikeellisuuden varmistamiseksi. Tilakeskus huolehtii uusien tilainvestointien aiheuttamat vuokrat ja erilaiset väistötilavuokrat Koki-järjestelmässä.

6.4.5 Projektien budjetointi

Projektien perustaminen, hallinnointi ja seuranta tehdään Vantaan projektimallin mukaisesti. Yksittäisten projektien, toimi- ja tulosalueiden projektisalkkujen hallinnoinnissa sekä raportoinnissa käytetään Improliity Project- järjestelmää. Avaimen Lomakkeet ja ohjeet osiossa on Vantaan projektimallin sivustot, jonne on tallennettu em. projektimalli liitteineen, järjestelmän käyttöohjeet sekä hyödyllistä tietoa projektien hallinnoinnista.

Kansallista ja kansainvälistä rahoitusta suositellaan haettavaksi valtuustokauden strategiaa tai ohjelmia sekä toimialojen erityistavoitteita toteuttaviin projekteihin. Projektiesityksissä tulee esittää selkeästi projektin hyötytavoitteet sekä kustannukset. Projektitoiminta huomioidaan kehystä 2017 laadittaessa: vuonna 2016 päättyvien projektien sekä 2017 alkavien ja jatkavien projektien vaikutus talousarvioon tulee esitellä kaupunginjohtajan toimialakohtaisissa kehysneuvotteluissa. Talousarvion tuloihin ja menoihin tulee budjetoida ne hankkeet ja projektit, joille on jo myönnetty rahoitus tai rahoituksen myöntäminen on todennäköistä.

Omarahoitteiset projektit, jotka päätetään käynnistää kesken talousarviovuoden, tulee pääsääntöisesti rahoittaa kuluvan vuoden käyttösuunnitelmasta.

Kaupunginjohtajan toimialalle on tehty keskitetty varaus kaupunkitason strategisesti merkittävien projektien omarahoitusosuuksien maksamista varten. Omarahoitusosuuden maksamista varauksesta haetaan taloussuunnittelusta projektin esiselvityksellä sekä rahoittajalle tehtävällä rahoitushakemuksella.

Taloudellisesti merkittävistä projekteista, jotka päätetään toteuttaa, ja joiden rahoituspäätös saadaan vasta talousarviovuoden kuluessa, tulee sitovuustasojen ylittyessä tehdä määrärahamuutosesitys rahoituspäätösten mukaisesti loka-marraskuussa 2017.

6.4.6 Suunnitelman mukaiset poistot

Vantaan kaupungin taloussäännön 23 §:n mukaan pysyvien vastaavien (aiemmin käyttöomaisuuden) suunnitelmapoistojen perusteet ja poistosuunnitelmiin tehdyt muutokset hyväksyy kaupunginhallitus.

Poistonalaisia investointeja ovat pysyvien vastaavien muiden hyödykkeiden kuin maa- ja vesialueiden ja sijoitusten hankinnat. Alle 10 000 euroa koskevat hankintamenot budjetoidaan käyttötalousmenoksi.

Taloussuunnitelman poistojen luotettava budjetointi edellyttää, että investoinnit suunnitellaan riittävällä tarkkuudella ja investointien kuluva vuoden ennuste sekä suunnitellut valmistumisajat (rakentaminen ja aineeton omaisuus osalta) syötetään taloussuunnittelujärjestelmässä investointien talousarvioon.

Suunnitelmapoistot esitetään toimialan tuloslaskelmaosan poistot -rivillä sekä kaupungin tuloslaskelmissa. Toimialat eivät budjetoi poistoja, vaan ne laskettuvat sekä taseessa olevan käyttöomaisuuden poistosimulaatiosta että investointien talousarviosta. Suunnitelmapoistot vaikuttavat kaupungin talousarvion tilikauden tulokseen, liikelaitoksen liikelijäämään sekä tuloslaskelmasta laskettaviin tunnuslukuihin.

6.4.7 Arvonlisävero

Tavaroiden ja palveluiden hankintamenot budjetoidaan pääsääntöisesti arvonlisäverottomin hinnoin. Kunta saa viiden prosentin suuruisen laskennallisen palautuksen arvonlisäverolain 130 §:ssä tarkoitetuista verotomista terveyden- ja sairaudenhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyvistä hankinnoista sekä tällaisen toiminnan harjoittajalle myönnetystä avustuksesta. Laskennalliseen palautukseen oikeuttavista menoista budjetoidaan näin ollen 95 prosenttia laskutusarvosta.

Talousarvioon sisältyvät menot, joiden vähennysoikeutta on rajoitettu, esimerkiksi edustusmenot, tulee budjetoida arvonlisäveroineen. Henkilökunnan valvonta-ateriat budjetoidaan arvonlisäveroineen ulkoiselle tilille 441084 Ateriapalveluostot. Ne myös kirjataan suoraan toimialalle alv-koodilla 00. Tällä vältetään kaksinkertaiselta budjetoinnilta. Valvonta-ateriat säilyvät kuitenkin palkkakirjanpidon ajossa.

Rakentamispalvelujen käänteinen arvonlisävero ei aiheuta poikkeuksia budjetointiin. Talouspalvelukeskus on laatinut erillisen ohjeen maankäytön- ja rakentamisen toimialalle rakentamispalveluja koskevien ostolaskujen käsittelystä.

6.4.8 Taloussuunnitelmavuosien budjetointi

Taloussuunnitelmavuosia 2018–2020 budjetoitaessa huomioidaan toiminnassa ja volyymeissä tapahtuvat muutokset. Toimintamenojen kasvun tulee olla perusteltu, esim. palvelutarpeen kasvulla. Lähtökohtana kaikessa toiminnassa on tuottavuuden kasvu ja menokehityksen hallinta heikon verotulokehityksen johdosta. Toimialan kokonaismenoissa kasvu yhteensä saa olla enintään talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukainen 1,5 % vuosittainen korotus. Eri tulosalueilla ja tiliryhmissä korotus kuitenkin voi vaihdella.

Toimintatuottoihin huomioidaan tiedossa olevat maksujen ja volyymin muutokset sekä suunnitellut kertaluontoiset erät. Tuotot budjetoidaan vähintään kaupunginhallituksen kehyspäättöksen mukaisesti.

6.4.9 Toimialojen taloussuunnitelmien tarkistaminen

Sisäisiä tuloja ja menoja ovat sisäisten suoritteiden ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat. Sisäisiin tulo- ja menoeriin luetaan myös liikelaitoksen ja kunnan väliset sisäiset korot, peruspääoman tuotto sekä toiminta- ja rahoitusavustukset liikelaitokselle. Sisäiset erät budjetoidaan niille varatuille tulo- ja menotileille. Sisäiset suoritteet laskutetaan ennalta sovittuun hintaan ja ostaja voi vaikuttaa laskutettavien suoritteiden määrään. Sisäisten erien budjetointi tulee perustua myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen kaupungin toimialojen välillä tai kaupungin ja liikelaitoksen välillä. Sisäisten tulojen ja menojen on oltava kaupunkitasolla yhtä suuret ja niiden budjetoinnissa tulee olla huolellinen. Määrärahoja ja tuloarvioita ei saa syöttää järjestelmään tiliryhmätasolla. Oikean sisäisen tilin voi tarkistaa voimassa olevasta tililuettelosta.

Sisäisille tileille ei saa kirjata menoja, jotka ovat ulkoista ostoa. Kustannuksia ei jaeta sisäisellä laskutuksella, laskut joko tiliöidään useammalle kustannuspaikalle tai maksavan yksikön menoa oikaistaan muistiotositteella jälkikäteen.

Toimialan tulee tarkistaa SAP -järjestelmästä:

- Toimialan lakkautetuille tulosityksiköille ei ole lukuja talousarviossa, koska budjetoidut toimet saattavat budjetoida lukuja myös lakkautetuille yksiköille.
- Investointien tulosityksiköille ei ole jäänyt henkilöstömenoja.
- Rakentamisen ja aineettoman omaisuuden sisäisille tilausnumeroille on syötetty valmistumiskuukausi- ja vuosi, jotta poistolaskenta menee oikein.
- VOK tulosityksiköiden toimintakate on nolla (0 eur).
- Budjettia ei ole syötetty tiliryhmätasolle, koska se jakaa summan mm. sisäisille tileille.
- Nimettömille tileille ei ole syötetty talousarviolukuja.

- Sisäiset tulot ja menot, perustuvat ostajan ja myyjän välisiin sopimuksiin, jolloin ne ovat molempien osapuolien tiedossa oikean suuruksina.

7. Liikelaitokset

Kaupungin liikelaitoksia ovat Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Vantaan Työterveys sekä Suun terveydenhuollon liikelaitos. Liikelaitosten perustamisesta, hallinnosta ja johtamisesta säädetään kuntalain 65–68 pykälissä.

Kuntalain 120 § mukaan liikelaitosten kirjanpito on eriytettävä kunnan kirjanpidosta. Liikelaitosten talousarvio- ja suunnitelma laaditaan kaupungin talousarvion erillisenä osana. Liikelaitosten sitovia eria valtuuston nähdessä ovat: 1. kunnan pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle, 2. korvaus kunnan tai kuntayhtymän sijoittamasta pääomasta ja 3. kunnan toiminta-avustus liikelaitokselle. Liikelaitosten tulot ja menot sekä investoinnit sisältyvät kuitenkin kaupunkitasoisiin tulos-, investointi- ja rahoituslaskelmiin.

Kuntalain 67 § mukaan liikelaitoksen johtokunta hyväksyy liikelaitoksen talousarvion ja suunnitelman sekä toiminnan perustelut vuoden loppuun mennessä valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden sekä meno- ja tuloerien mukaisesti. Kaupungin talousarviossa asetetaan liikelaitoksen valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joista kaupunginvaltuusto päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Kaupungin talousarviossa esitettävät liikelaitosten tuloslaskelma-, investointi- ja rahoituslaskelmataulukot ovat sitovia ainoastaan sitoviksi määriteltyjen erien osalta. Kuntalain mukaan liikelaitoksen johtokunta päättää liikelaitoksen talousarviosta valtuuston päättämien sitovien tavoitteiden puitteissa, ja siten johtokunnan päättämä lopullinen käyttösuunnitelma voisi erota kaupungin talousarviokirjassa esitetyistä liikelaitoksen taulukosta. Kaupungin talousarviovalmistelun laajuudesta johtuen liikelaitosten talousarvion valmistelu tulee noudattaa kaupungin aikatauluja siten, että liikelaitosten lopulliset talousarviot ja käyttösuunnitelmat vastaavat valtuuston päättämää talousarviota. Muutokset liikelaitosten talousarviossa muuttavat kaupunkitason lukuja talousarviossa, joten ne tulee toteuttaa kaupunkitasoisen käyttösuunnitelmien hyväksynnän jälkeen tai huomioida talousarviovuoden ennusteissa.

Liikelaitosten johtokuntien tulee hyväksyä sekä liikelaitoksen talousarvio että käyttösuunnitelma valtuuston päätöksen jälkeen. Liikelaitokset raportoivat sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta osavuosikatsauksissa, tilinpäätöksessä sekä toimintakertomuksessa.

Liikelaitoksen talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää johtokunta. Johtokunnan on otettava huomioon valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet ja liikelaitosta sitovat erät kunnan talousarviossa. Kunnan talousarviossa liikelaitosta sitoviin eriin tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Liikelaitokset noudattavat tämän ohjeen mukaisia budjetointiohjeita sekä tehtäväalueita koskevia tekstiohjeita.

8. Konserni kunnan talousarviossa

Kuntalain uudistukset (410/2015) tulivat voimaan 1.5.2015. Useimpia säännöksiä sovelletaan vasta 1.6.2017 lukien, mutta niiden vaikutus huomioidaan jo taloussuunnitelman 2017–2020 laadinnassa. Kuntalain 14 §:ssä korostetaan valtuuston asemaa ja kokonaisvastuuta kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa kuntastrategiasta, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnan toimintaan kuuluu 6 §:n tarkoitetuin tavoin kaikki toiminta, jossa kunta on mukana. Kunnan oman organisaation lisäksi strategiassa on arvioitava pitkän aikavälin tavoitteita koko kuntakonsernissa, kuntien yhteistoiminnassa sekä sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvassa toiminnassa.

Valtuusto vastaa kunnan strategisesta päätöksenteosta, koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta. Omistajaohjauksella ja konserniohjeilla on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön hallituksessa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Tavoitteena on omaksua kokonaisvaltaisempi näkökulma kunnan toimintaan, jolloin myös taloudellisen tilanteen arvioimisessa tulisi näkyä peruskunnan talouden lisäksi nykyistä paremmin kunnan toiminta kuntakonsernina ja kuntayhtymissä.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

8.1 Konsernin vastuut ja velvoitteet

Koska valtuuston tulee talousarviota hyväksyessä ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet, lisätään talousarvioon ja -suunnitelmaan 2017–2020 luku konserni kunnan talousarviossa. Luvussa esitetään:

1. konsernirakenne 30.9.2016
2. konsernirakenteeseen suunnitellut muutokset taloussuunnitelmakaudella 2017–2020
3. konsernin investoinnit taloussuunnitelmakaudella 2017–2019
 - *Investoinnit esitetään taulukkomuodossa. Taulukkoon sisällytetään kaupungin investoinnit yhteensä, merkittävien tytäryhteisöiden investoinnit yhteisöittäin, muiden tytäryhteisöjen investoinnit yhteensä sekä kuntayhtymien investoinnit TS 2016–2019 mukaisesti. Luvut esitetään omistussuosuksien mukaisena osuutena yhteisön investoinneista (konsernitilinpäätöksen mukaisesti). Taulukossa tulee olla sarakkeet TP2014, TP2015, TA2016, TA2017, TS2018, TS2019*
4. kaupungin ja tytäryhteisöjen lainakannankehitys taloussuunnitelmakaudella 2017–2019
 - *Lainakanta esitetään taulukkomuodossa. Taulukkoon sisällytetään kaupungin lainakanta, merkittävien tytäryhteisöjen lainakanta yhteisöittäin, muiden tytäryhteisöjen lainakanta yhteensä sekä kuntayhtymien lainakanta TS 2016–2019 mukaisesti. Luvut esitetään omistussuosuksien mukaisena osuutena yhteisön lainakannasta (konsernitilinpäätöksen mukaisesti). Taulukossa tulee olla sarakkeet TP2014, TP2015, TA2016, TA2017, TS2018, TS2019*
5. konserniyhteisöille myönnetty ja suunnitellut takaukset tekstinä sekä taulukkona

8.2 Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet

Kuntaliiton kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta antaman suosituksen mukaan valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan talous- ja hallintopalveluiden tulosalue valmistelee tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet osaksi Vantaan kaupungin taloussuunnitelmaa 2017–2020. Kaupunginhallituksen yleisjaoston tehtävänä on tehdä esityksiä ja antaa toimintaohjeita kaupunkikonsernin yhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Tavoitteiden yhteydessä esitetään myös merkittävien yhteisöjen investointiohjelman sisältö. Tavoitteet tulee valmistella konserni- ja asukaspalvelujen talousarvioneuvotteluihin mennessä.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan talous- ja hallintopalveluiden tulosalue valmistelee yhteistyössä talouspalvelukeskuksen konsernilaskennan sekä rahoituksen tulosalueen kanssa konsernirakenteen kuvauksen, muutokset konsernirakenteessa sekä taulukot kuntakonsernin investoinneista, lainakannan muutoksista sekä takauksista.

Merkittävimpiä tytäryhteisöjä koskevat tavoitteet ja investoinnit esitellään valtuuston iltakoulussa 22.9.2016.

9. Investoinnit

9.1 Investointiosan valmistelu

Investointiosassa valtuusto käsittelee määrärahat hankeryhmäkohtaisesti. Investointiosaan varataan talousarviovuonna tarvittava määräraha ja lisäksi suunnitelmavuosille arvioitu määrärahan tarve.

Investointiosassa esitetään hankekohtaisesti investointeja koskevat tavoitteet, jossa selvitetään mm. tavoitellaanko palvelutuotannon määrän lisäystä, palvelukyvyn parantamista vai tuotannon tehostamista. Perustelutietona esitetään hankkeiden kokonaiskustannusarviot. Jos hankkeen tai sen osan toteutuminen viivästyy talousarviossa arvioidusta aikataulusta, tarvittava osa rahoituksesta on otettava seuraavien vuosien talousarvioon. Kaupungin investoinnit suunnitellaan ja esitetään talousarviokirjassa kymmenelle vuodelle. Investoinneista laaditaan perustelut vuosien 2017–2020 osalta. Tilainvestointien budjetointivastuu on tilakeskuksella.

Talousarvion investointiosaan budjetoidaan investointiin saatava rahoitusosuus, joka voi olla valtionosuutta tai muuta rahoitusosuutta. Rahoitusosuus budjetoidaan tuloksi sille vuodelle, jonka aikana oikeus tuloon arvioidaan kunnalle syntyvän. Esim. jälkirahoitteinen valtionosuus budjetoidaan rahoitusosana sille vuodelle, jonka aikana oikeus valtionosuuteen kunnalle syntyy.

Investointiohjelma vuosille 2017–2026 tulee valmistella hankeryhmittäisten talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa on sovitun 10-vuotiskauden investointikattojen mukaisesti. Investointitason vakaana pitämiseksi vuotuiset hankeryhmittäiset investointitasot tulee tasapainottaa mahdollisimman lähelle vuotuisesta laskennallista keskiarvoa.

Hankeryhmä	Menot 2013–2022 yht. (milj. e)	Laskennallinen ka.
Tilainvestoinnit	375	37,5
Aineeton omaisuus	50	5
Kunnallistekniset työt (pl. Kehärata ja Kehä III)	350	35
Irtain omaisuus	60	6
Kiinteä omaisuus	50	5
Osakkeet ja osuudet	13	1,3
Yhteensä (ilman Kehärataa)	898	89,8

Maapoliittisessa ohjelmassa on linjattu, että kiinteän omaisuuden hankintaan varataan vuosittain 10 milj. euroa vuosina 2014–2016.

9.2 Investointiosan hankeryhmät

Irtain omaisuus

Pysyvillä vastaavilla (aiemmin käyttöomaisuus) tarkoitetaan jatkuvasti useana tilikautena tuloa tuottavia hyödykkeitä, koneita ja kalustoa sekä atk-ohjelmistoja. Hankintoihin käytetään investointiosan irtaimistomäärärahaa ja yksittäisen laitteen hankintamenon tulee ylittää pienhankintaraja 10 000 €. Laitteen asennus kuuluu hankintamenuun. Laitteen käytön koulutus ei kuitenkaan ole investointia.

Ensikertainen kalustaminen on irtainta omaisuutta, joka hankitaan kohteen uudisrakentamisen tai perusrantamisen yhteydessä. Ensikertainen kalustaminen käsitellään yhtenä pysyvien vastaavien kohteena, vaikka sen hankinta kertyisi pidemmällä aikavälillä ja useammista pienemmistä hankinnoista. Lisähankinnat ensikertaiseen kalustamiseen ovat käyttötalousmenoja. Ensikertaisen kalustamisen suunnitelman mukainen poistolaskenta alkaa, kun koko kalustaminen on valmis.

Toimialan irtaimen omaisuuden hankintaesitykset toimitetaan taloussuunnitteluun toimialan budjettien neuvottelumateriaalien yhteydessä.

Aineeton omaisuus

Aineettoman omaisuuden investoinnit suunnitellaan vuosille 2017–2026. Vuosien 2017–2020 hankkeet perustuvat tietohallinnon johtoryhmän toimialojen esityksistä tekemään priorisointiin. Aineettoman omaisuuden budjetointivastuu on tietohallinnon palvelukeskuksella ja määrärahat budjetoidaan kohdetasolla (sisäinen tilaus).

Osakkeet ja osuudet

Osakkeiden ja osuuksien budjetointivastuu on taloussuunnittelulla, joka pyytää tiedot toimialoilta. Tilakeskus vastaa kaupungin omistamien asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden myyntitulojen (sekä käyttöalouteen budjetoitavat myyntivoitot että investointiosan tuloiksi budjetoitavat tasearvot) arvioinnista ja budjetoinnista.

Rakentaminen

Tilakeskus vastaa uudisrakennusten, peruskorjausten ja vuokra- ja osaketilojen muutostöiden budjetoinnista investointiosaan kohdetasolla (sisäinen tilaus).

Kiinteä- ja julkinen käyttöomaisuus

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala vastaa kiinteän- sekä julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmien budjetoinnista.

9.3 Toimitilainvestointien valmistelu

Muutosesitykset voimassaolevaan toimitilainvestointiohjelmaan laaditaan tilakeskuksen toimialoille 27.1.2016 lähettämän ohjekirjeen mukaisesti (liite 8).

Toimialat toimittavat kaikki toimialan johdon hyväksymät toimitiloihin liittyvät esitykset kootusti tilakeskukseen 29.2.2016 mennessä (yksityiskohtaiset ohjeet, ks. liitteet 9 - 11).

Vuosikorjaustyöesitykset vuodelle 2017 toimitetaan erikseen toimitettavan ohjeen mukaisesti 31.3.2016 mennessä palveluvastaava Pauli Pesoselle. Vuosikorjaustyöesitykset koskevat alle 10 000 € korjaustöitä.

Käyttötalousvaikutusten arviointimateriaali toimitetaan toimialoille ja arviointimateriaali palautetaan Risto Adlerille 15.8.2016 mennessä. Arviot liitetään myös lautakuntien talousarvioesityksiin.

Lisätietoja toimitilaesityksistä tilakeskuksessa antaa hankeohjelmoija Risto Adler
p. 09- 8392 9170.

9.4 Tietojärjestelmäinvestointien sekä tietohallinnon palvelukeskuksen käyttötalouden talousarvioesityksen valmistelu

Tietohallinto esittää keskitetysti määrärahat palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvien suunnitelmiensa sekä toimialojen toimittamien esitysten perusteella.

Jotta tietohallinto voi tehdä talousarvioesityksen tarvittavista määrärahoista, toimialojen on toimitettava tietohallinnon ICT-palvelukoordinaattoreille 7.3.2016 mennessä uusimmat hanke-ehdotukset ja 17.4.2016 mennessä käyttötalousarviot uusista toimipisteistä ja laitteista. Tätä ennen esitykset tulee käsitellä yhdessä ICT-palvelukoordinaattoreiden kanssa.

Investointiohjelman sekä sähköisten palveluiden tuotejonoa optimoidaan kvartaalipohjaisesti. Olemassa olevat ICT hankkeiden kustannus- ja hyötylaskelmat tulee tarkastaa tietohallinnon ohjausryhmän optimointia varten. Investointiohjelman tuotejonoa käsitellään tietohallinnon ohjausryhmässä ja sähköisten palvelujen tuotejonoa käsitellään sähköisten palvelujen ohjausryhmässä.

9.4.1 Tietojärjestelmä investoinnit

Lähtökohtana uudelle merkittävälle investointia vaativalle avaukselle / hankkeelle on olemassa olevan projektin korvaaminen tai keskeyttäminen. Toimialan tulee valita hankeideoistaan parhaat tuottavuusideat ja pakolliset lakisääteiset muutokset. Myös lakisääteisistä muutoksista tulee täyttää idean esittely. Uusiin hanke-ehdotuksiin tulee liittää esitys siitä, mikä toimialan nykyisistä projekteista tai keskitetyistä projekteista korvataan ehdotetulla hankkeella.

Toimialan uusista hanke-ehdotuksista tulee täyttää idean esittely (Liite 12), jotka on käsitelty toimialan omassa johtoryhmässä ja toimialan talous- ja hallintojohtaja on hyväksynyt. Yli 1 miljoonan euron hankkeista (investointi + 4 vuoden käyttökulut) tulee täyttää myös erillinen arviointikehikko (Liite 13). Muiden kuin lakiin perustuvien uusien hankkeiden tulee täyttää kaupungin säästöperusteet eli hankkeen on maksettava itsensä takaisin neljässä vuodessa ja toimialan tulee tehdä omille hankkeilleen keskinäinen priorisointi.

Hanke-esityksiin liittyvät hankkeen aikaiset koulutustarpeet on esitettävä idean esittelykalvoilla. Hankkeen aikaiset pääkäyttäjäkoulutukset kuuluvat yleensä hankkeen kustannuksiin. Loppukäyttäjäkoulutuksesta kuuluineen vastaa toimiala.

Tietohallinto luo toimialojen esityksistä tuottavuuspriorisointiin pohjautuvan esityksen uudeksi investointiohjelmaksi Tietohallinnon ohjausryhmään hyväksyttäväksi.

9.4.2 Käyttötalous

Käyttötalouteen liittyviä kustannuksia ovat mm. tietojärjestelmien hankintaan liittyvät ylläpito- ja käyttömenot, käyttöoikeusmaksut, työasemahankinnat sekä mahdolliset tietoliikennekuluihin vaikuttavat seikat (esim. uudet toimipisteet). Hankkeisiin liittyvät käyttötalousarviot tulee toimittaa hanke-ehdotusten mukana tietohallintoon ICT-palvelukoordinaattorille.

Käyttötalouteen liittyen toimialan on ilmoitettava liitteenä olevilla pohjilla uusista kohteista/laitteista seuraavat tiedot (Liitteet 14-15):

- Täysin uusi toimipiste, johon tarvitaan uudet laitteet
- Henkilöstömäärän lisäykset
- Erityistarpeet, jotka vaikuttavat olemassa oleviin leasinglaitteisiin (esim. toimintatavan muutos, leasingajan keskeytys ja toimialan itsensä kustantamien laitteiden kuten tablettien ottaminen tilalle)

Huom! Tietohallinto sitoutuu ajoissa ilmoitettuihin ja sovittuihin muutoksiin. Muussa tapauksessa palvelutasoa ja rahoitusta ei voida luvata.

Toimialojen tulee itse varautua omassa talousarviossaan seuraaviin käyttötalouskuluihin:

- Mobiili- ja tablettipäätelaitteista aiheutuvat hankinta- ja käyttökulut.
- Puhelinliikenteestä aiheutuvat kulut.
- 3G (4G)-yhteyksien käytöstä ja vuokrista aiheutuvat kulut.
- Vakioimattomat, yksittäisissä työasemissa tai vain joissakin yksiköissä käytössä olevat ohjelmat (esim. Adobe-julkaisutuotanto- ja kuvankäsittelyohjelmat, koulujen opetusohjelmat).
- Oheislaitteet (esim. oheistulostimet).
- Leasingtyöasemien osalta laitteilla on vuokra-ajan kattava laajennettu takuu. Takuun jälkeisistä työasemien tarvikkeisiin tai huoltokuluihin kuluvista menoista vastaa käyttäjäyksikkö.
- Kannettaviin tarvittavat erilliset näppäimistöt, telakat ja ergonomia hiiret sekä laukut.
- Palauttamatta jääneet tai kadonneet leasinglaitteet.
- Tulostimien sekä muiden oheislaitteiden osalta takuun jälkeiset tarvikkeisiin tai huoltokuluihin kuuluvat menot.
- Mahdolliset työasematoimitukseen liittyvien lisätöiden, -asennuksien, -ohjelmien tai -palvelujen kustannukset (esim. koulu- ja päiväkotikohtaiset opetusohjelmat).
- Ulkopuolisten hallinnoimien tietojärjestelmien ylläpito-, käyttö- tai tukikulut (esim. Trafin ajoneuvorekisteri, ulkoisten tiedonhakupalveluiden käyttö).
- Toimialojen varaamien domain-nimien vuokrat ja niihin liittyvät www-palvelu- yms. kustannukset.
- Tietotekniikan käyttöön liittyvät koulutuskulut ja ohjelmien koulutuskulut.
- Hankkeiden loppukäyttäjäkoulutuksien kulut.

9.4.3 Tietohallinto Talousarvioesityksen valmistelun aikataulu

1. Uudet investointiesitykset toimitettava ICT-palvelukoordinaattoreille 7.3.2016 mennessä:

- Idean esittely kalvoilla (sis. hyöty-kustannuslaskelma)
- yli 1 miljoonan euron (sis. investointi ja 4 vuoden käyttötalouskulut) euron hankkeista liitteenä arviointikehikko

2. Käyttötalousarviot uusista toimipisteistä ja laitteista 17.4.2016 mennessä

3. Investointiohjelman käsittelyaikataulu:

- Tietohallinnon ohjausryhmän ensimmäinen käsittely 11.3.2016
- Tietohallinnon ohjausryhmän toinen käsittely tarvittaessa 11.5.2016
- Tietohallinnon ohjausryhmä 8.6.2016, talousraami esitys
- Tarvittaessa jatkokäsittely syksyn ohjausryhmissä
- Tietohallinnon ohjausryhmä 20.10.2016, talousraamin ja käynnissä olevien projektien tarkennukset ja vaikutukset vuoden 2017 investointiohjelmiaan

10. Budjetointijärjestelmä

10.1 Järjestelmän rakenne

Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan SAP-budjetointijärjestelmässä. Budjetointijärjestelmä sisältää henkilöstömenosuunnittelun, muun käyttötalouden suunnittelun, investointisuunnittelun sekä rahoituserien suunnittelun.

Budjettiluvut syötetään toimialojen toimesta sekä talousarviovuodelle 2017 että taloussuunnitelmavuosille 2018–2020. Jatkovuosien luvut tulee suunnitella vähintään talousarviokirjan mukaisella tehtäväluetasolla ja tiliryhmätasolla.

Suunnitteluhierarkia koostuu seuraavista tasoista:

- yritystaso (esim. Vantaan kaupunki, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Marja-Vantaa rahasto)
- toimialataso (esim. Sosiaali- ja terveystoimi)
- tulosaluetaso (toimialojen määrittelemä)
- tulosityksikköryhmätaso (toimialojen määrittelemä)
- tulosityksikkötaso (toimialojen määrittelemä)

Talousarviokirjaan kootaan Vantaan kaupungin osalta tehtäväluetasoiset tiedot sekä lisäksi yritystason tiedot liikelaitoksista ja rahastoista. Investoinnit esitetään talousarviokirjassa hankeryhmittäin aiemman käytännön mukaisesti.

Jokaisella toimialalla, liikelaitoksella ja rahastolla tulee olla nimettynä yksi tai useampi SAP -budjetoinnin pääkäyttäjä, jotka vastaavat siitä, että budjetointiprosessi etenee ko. organisaatiossa kaupunkitason valmistelu- aikataulun ja ohjeistusten mukaisesti, ja että budjetointiluvut ovat kokonaisuuden osalta oikein koko suunnittelukaudelle.

Toimialojen SAP-budjetoinnin pääkäyttäjät vastaavat osaltaan siitä, että toimialan budjetoijilla on tarvitsemansa käyttöoikeudet ja riittävä järjestelmän käytön osaaminen budjetointiprosessin käynnistyessä. Taloussuunnittelu järjestää keskitetysti budjetointijärjestelmän koulutuksia toimialojen ilmoittamien tarpeiden mukaisesti.

10.2 Suunnitteluhierarkian ylläpito

Taloussuunnitteluorganisaation tulosityksiköiden lisäykset, muutokset ja kohdennukset haetaan Efecte SSP:n kautta. Vakiohierarkiaan tehtävät muutokset toteutetaan talouspalvelukeskuksessa, ja niiden kohdistusten muutokset suunnitteluhierarkiaan taloussuunnittelussa. Tulosityksiköt kytketään Efectessä ilmoitetun mukaisesti suunnitteluhierarkiaan.

Tulosityksikköhierarkiassa tapahtuneet muutokset kuluvan vuoden osalta suunnitteluvuoteen nähden tulee kohdistaa tulosityksikoittäin suunnitteluvuoden tulosityksikköryhmään. Taloussuunnittelu päivittää suuret organisaatiomuutokset suunnitteluhierarkiaan yhteistyössä talouspalvelukeskuksen ja toimialan kanssa.

Tavoiterivihierarkian ylläpito

Uusista avattavista tileistä on lähetettävä tieto taloussuunnitteluun ja talouspalvelukeskukseen, jotta ne voidaan päivittää tavoitehierarkiaan.

Kaikista muutoksista organisaatiohierarkiaan tulee ottaa yhteyttä taloussuunnitteluun 31.8.2016 mennessä. SAP -pääkäyttäjät antavat lisäohjeita hierarkiamuutosten huomioinnista käyttösuunnitelmien osalta.

10.3 Talousarvioprosessin päävaiheet taloussuunnittelujärjestelmän näkökulmasta:

- Taloussuunnittelun pääkäyttäjä vaihtaa suunnittelukauden seuraavalle taloussuunnitelmakaudelle
- Taloussuunnittelun pääkäyttäjä lataa henkilöstömenosuunnitteluun maaliskuun palkanmaksun mukaiset budjetoidut toimet
- Taloussuunnittelun pääkäyttäjä muuttaa sivukulut taloussuunnittelun tarkistamien sivukuluprosenttien mukaisesti sekä lisää laskentaa varten mahdollisen palkankorotusprosentin
- Toimialat tarkistavat TS laadintaohjeen sekä muun ohjeistuksen mukaisesti budjetoidut toimet sekä pyytävät tarkistettujen tietojen uudelleen latauksen
- Muut kuin budjetoitujen toimien henkilöstömenot syötetään henkilöstömenosuunnittelun lukittujen tilien lomakkeen kautta.
- Muiden kuin henkilöstömenojen määrärahat voi toimialan pääkäyttäjä kopioida edellisen käyttösuunnitelman mukaisesti. Tällöin menoja voidaan korottaa halutulla prosentilla. Huomioitavaa on, että toimialalla voi olla sellaisille tulosityksiköille käyttösuunnitelma, jolle ei enää seuraavalla kierroksella budjetoida tai suuria summia tileillä, joille ei seuraavalla kierroksella ole tarve budjetoida.
- Sisäiset vuokrat ladataan järjestelmään taloussuunnittelun pääkäyttäjän toimesta tilojen tarkistusprosessin jälkeen. Taloussuunnittelu toimittaa erillisen kirjeen toimialoille prosessista.
- Toimialalla tehdään lautakunta päätös SAP:iin ja tarkistetaan, että se on kaupunginhallituksen päättämän kehyksen mukainen.
- Lautakuntapäätösten jälkeen taloussuunnittelu jatkaa talousarvion valmisteluprosessia. Taloussuunnittelupuoli suljetaan toimialojen käyttäjiltä käyttösuunnitelma vaiheeseen asti.

11. Taloussuunnitelmakirjan materiaalien toimittaminen

Talousarviotiedot tulee olla kaupunginjohtajan toimialan osalta valmiina SAP-järjestelmässä 23.6.2016 mennessä ja muiden toimialojen osalta 4.9.2016 mennessä.

Toimielimen talousarvioesityksen tekstit ja tunnusluvut sekä talousarviokirjan investointiosaan tulevat materiaalit toimitetaan taloussuunnitteluun lautakuntakäsittelyn jälkeen viimeistään 16.9.2016. Tekstit toimitetaan Word-muodossa, tunnuslukutaulukot ja investointien kohdetaulukot Excel-muodossa. Talousarvioesityksen valmistelussa hyödynnetään pilvipalveluja. Taloussuunnittelu antaa toimialojen valmistelijoille erilliset ohjeet materiaalien toimittamisesta.

Tiivis talousarvion käsittelyaikataulu aiheuttaa haasteita keskitetylle valmistelulle sekä talousarvion taitto- ja käännöstyölle. Materiaalit tulee toimittaa täydellisinä annettuihin määräaikoihin mennessä, ja materiaalien toimittamisen jälkeen niihin mahdollisesti tehdyistä muutoksista tulee ilmoittaa aina taloussuunnitteluun Päivi Kunnakselle.

12. Liitteet

- Liite 1 Talousarvion 2017–2020 ja sitovien tavoitteiden laadintaprosessin aikataulu (Word)
 Liite 2 Toimialan ja tulosalueen tulokorttipohjat (Excel)

- Liite 3 Toimiala yhteensä tavoitteet, jotka edistävät kaupungin strategisten päämäärien toteutumista vuonna 2016 (Excel)
- Liite 4 Toimialan ja tulosalueen tuloskortin tiivistelmä (PowerPoint)
- Liite 5 Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma 2017–2020 TAULUKKO (Excel)
- Liite 6 Mallitekstipohja toimiala ja tehtäväalue yhteensä (Word)

Henkilöstömenosuunnittelu

- Liite 7 Uudet budjetoidut toimet (Excel)

Toimitilainvestoinnit

- Liite 8 Ohje: toimitilainvestointiohjelman päivittämiseen
- Liite 9 Hankekortti toimitilainvestointiesityksiin 2017–2026 (Excel)
- Liite 10 Menettelytapaohteet uusia toimitiloja hankittaessa
- Liite 11 Ohje: Modelspace – Vantaan investointisuunnittelu

Tietohallinnon investoinnit

- Liite 12 Idean esittelypohja
- Liite 13 Arviointikehikko hankkeille ja projekteille
- Liite 14 Muutokset toimipisteissä ja työasemissa
- Liite 15 Tietoliikennemuutokset

Taloussuunnitelman laadinta-aikataulu 2017–2020

	Pvm
Talous- ja strategiafoorumi 1	22.1.2016
Tilakeskus toimittaa ohjekirjeen toimitilainvestointiohjelman tarkistamisesta	22.1.2016
Hankejohtoryhmä I	15.2.2016
Tarkistettu investointiohjelma ja toimitilojen hanke-esitykset hankekortteineen Risto Adlerille	29.2.2016
Pihojen korjauksia koskevat esitykset Ulla Puranen-Mashalalle	29.2.2016
Keittiölaitteiden korjausesitykset Tarja Aaltolalle	29.2.2016
Talous- ja strategiafoorumi 2	3.3.2016
Investointiohjelman sekä sähköisten palveluiden tuotejonoa optimoidaan kvartaalipohjaisesti. ICT hankkeiden kustannus- ja hyötylaskelmat tulee tarkastaa tietohallinnon ohjausryhmän optimointia varten. Uudet merkittävät avaukset tai hanke-esitykset tulee esittää ohjausryhmän kokouksissa kustannus- ja hyötylaskelmineen:	
- sähköisten palvelujen tuotejono sähköisten palvelujen ohjausryhmässä	7.3.2016
- investointiohjelman optimointi tietohallinnon ohjausryhmässä	11.3.2016
Kaupunginvaltuuston iltakoulu; toimintaympäristöanalyysit, suurten infrahankkeiden loppuraportti	31.3.2016
Ohjeet toimialan ja tulosalueen henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatimiseksi Avaimessa	29.2.2016
Vuosikorjaustyöesitykset vuodelle 2016 toimitetaan Pauli Pesoselle viimeistään	31.3.2016

Toimialojen kehysneuvottelut	
Sivistystoimen kehysneuvottelu	1.4.2016
Konserni- ja asukaspalvelut kehysneuvottelu	30.3.2016
KJ toimialan kehysneuvottelu	31.3.2016
Maankäytön kehysneuvottelu	30.3.2016
Sosiaali- ja terveystoimen kehysneuvottelu	5.4.2016
Workshop I	1.4.2016
Hankejohtoryhmä II	13.4.2016
Toimialojen palautettava ICT koordinaattorille käyttötalousarviot uusista toimipisteistä ja ICT laitteista	15.4.2016
Toimitilojen sisäiset vuokrat tarkistettavissa Fakta järjestelmästä	15.4.2016
Budjetoitujen toimien tiedot tarkistettavissa viimeistään	15.4.2016
Budjetoitavat Varhemaksut lähetetään toimialoille	20.4.2016
Hankejohtoryhmä III	22.4.2016
SAP BI järjestelmän alustanvaihto toteutetaan, viikonlopun käyttökätkö	25.4.2016
Workshop II	29.4.2016
Ostoyksikölle ilmoitettava ateria-, puhtaus-, aula- ja turvapalvelujen volyyminmuutoksista	29.4.2016
Toimialat ilmoittavat sisäisten vuokrien tarvittavista korjauksista sähköpostilla tilakeskukseen Ritva Laasoselle	29.4.2016
Kaupunginhallitus; Taloussuunnitelman laadintaohje	2.5.2016
Osavuositarkastusaineisto 1/2016 (1.1.-30.4.) aineiston toimitus taloussuunnitteluun	2.5.2016
Talous- ja strategiafoorumi 3	4.5.2016
Ostoyksikkö ilmoittavat käyttäjäpalveluiden arvioidut hinnanmuutokset	20.5.2016
Kevään 2016 aikana päivitetty toimialatasoinen riskienhallintasuunnitelma palautettava riskienhallintapäällikkö Heikki Kankaalle (heikki.t.kangas@vantaa.fi)	13.5.2016
Taloussuunnittelu lataa toimialojen ilmoittamilla muutoksilla korjatut vuokrat SAP taloussuunnittelujärjestelmään	16.5.2016
Hankejohtoryhmä IV	17.5.2016
Kaupunginvaltuuston seminaari	12-13.5.2016
Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelu	23.5.2016
Investointien käyttötalousvaikutukset pohjatiedosto toimitetaan toimialoille	30.5.2016

Kaupunginhallitus; kehys ja sitovat tavoitteet	6.6.2016
Talousarvotiedot SAP:ssa kaupunginjohtajan toimialan osalta viimeistään	23.6.2016
Käyttötalousvaikutusten arviointimateriaali palautetaan Risto Adlerille viimeistään	15.8.2016
Hankejohtoryhmä V	16.8.2016
Talous- ja strategiafoorumi 4	25.8.2016
Organisaatiota- tai hierarkiaa koskevat muutokset tulee ilmoittaa taloussuunnitteluun viimeistään	31.8.2016
Hankejohtoryhmä VI	30.8.2016
Toimialojen budjettineuvottelut	
Sivistystoimen budjettineuvottelu	30.8.2016
Sosiaali- ja terveystoimen budjettineuvottelu	31.8.2016
KJ toimialan budjettineuvottelu	6.9.2016
Maankäytön budjettineuvottelu	6.9.2016
Konserni- ja asukaspalvelujen budjettineuvottelu	7.9.2016
Kaupunginvaltuuston seminaari	8.9.2016
Talousarvotiedot (paitsi Kajo jo 23.6.) SAP:ssa viimeistään	4.9.2016
Osavuositarkastusaineisto 2/2016 (1.1.-31.8.) aineiston toimitus taloussuunnitteluun	9.9.2016
Hankejohtoryhmä VII	4.10.2016
Toimialan budjettineuvotteluissa vahvistetut henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat palautetaan henkilöstökeskukseen Anne-Maria Kuroselle	12.9.2016
Lautakuntakäsittelyt vko 37	12.9.2016
Toimielimen talousarvioesityksen tekstit ja tunnusluvut sekä talousarviokirjan investointiosan materiaalit taloussuunnittelun Päivi Kunnakselle viimeistään	16.9.2016
Käyttösuunnitelmien laadintaohje toimialoille	16.9.2016
Kaupunginvaltuuston iltakoulu	22.9.2016
Palveluverkkoa koskevat suunnittelutiedot tarkastettuna MapInfo-tietokannassa	23.9.2016
Talous- ja strategiafoorumi 5	28.9.2016
Kaupunginjohtajan esitys TS info ja kokous	17.10.2016
TS info 2; toimialojen TS esitykset	18.10.2016
Valtuustoryhmät palauttavat talousarviota koskevat selvityspyynnöt	20.10.2016

Toimialojen vastaukset selvityspyyntöihin julkaistaan Extranetissä	25.10.2016
Valtuustoryhmät palauttavat muutosesitykset talousarvioon (korilista)	27.10.2016
Koonti muutospyyntöistä lähetetään neuvottelijoille	28.10.2016
Kaupunginhallituksen TS neuvottelu	31.10.2016
Talous- ja strategiafoorumi 6	9.11.2016
Kaupunginvaltuusto; TS 2017–2020 päätös	14.11.2016
Käyttösuunnitelmien ltk-esitykset valmiina BI taloussuunnittelujärjestelmässä	18.11.2016
SAP versionvaihtojen toteutus; käyttökato	26.11-8.12.2016
Toimialatapaamiset	
KJ 3. toimialatapaaminen konserni- ja asukaspalvelut	21.11.2016
KJ 3. toimialatapaaminen maankäyttö	24.11.2016
KJ 3. toimialatapaaminen sosiaali- ja terveystoimi	5.12.2016
KJ 3. toimialatapaaminen sivistystoimi	9.12.2016
Syyskaudella 2016 päivitetty toimialatasoinen riskienhallintasuunnitelma sekä arvio riskienhallinnassa onnistumisesta ja selonteko organisaation sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä palautetaan riskienhallinapäällikkö Heikki Kankaalle	2.12.2016
Workshop III	15.12.2016
Käyttösuunnitelmat käsitelty lauta- ja johtokunnissa	31.12.2016